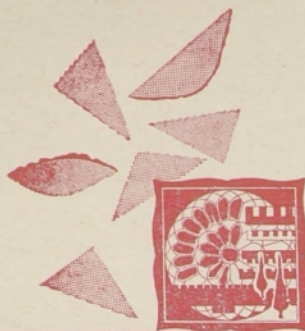

Mladika

LETO II. - ŠTEV. 2

FEBRUAR

MLADIKA

1958

2

IZHAJA VSAKEGA
PETNAJSTEGA V MESECU

Uredila
Jože PETERLIN in Dušan JAKOMIN

VSEBINA

Vinko Beličič: Naš kulturni praznik	21
Marija Mislej: Sence	22
Slavko: Moj dan	23
Bruna Pertot: Moja pesem	23
Jože Pirjevec: Spomin	23
Lojze Škerl: Moja pot v Lurd	24
Jože Peterlin: V barvi poveličani Kras	25
Martin Jevnikar: Današnja sloven- ska književnost	26
Marij Maver: Kot v vihri	27
Bojan Pavletič: Kako so se razvi- le smuči	28
Jurij Vodopivec: Ob naborih	29
Jože Prešeren: Bog se ni spremenil	30
Pomenki pod domačim krovom	30
Franc Jeza: Moč ljubezni	32
Književnost in umetnost	32
Gledališče	32
Glasba	33
Ljudska prosveta	34
Julio Pertot: Z dela	34
Radio	36
Film: Zvočni in glasbeni učinki	37
Razgledi	38
Tam, kjer murke cvetó...	39
Za kratek čas	40

Uredništvo in uprava: Trst,
Via Trento 2 - Gorica, Riva Piazzutta 18

Registrirana na sodišču v Trstu št. 193
Odgovorni urednik: Dušan Jakomin

Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica
Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

Pisma

MLADIKI

NE RAZUMEJO ME

Ne razume me ne mama, ne papa. Vse, kar naredim, se jima zdi neumno. Vse, za kar se zanimam, je zanj odveč. Strašno sta starokopitna. In vendar imam rada oba, zelo rada. Kaj bi naredila, da bi se bolj razumeli?

E. V.

Stari ste 13, 14 let, morda 16. In zdi se Vam, da veste vse Vi najboljše, da presojate samo Vi vse prav. Drago dekle, že marsikatero dekle Vaših let je mislilo tako. Zdaj pa, ko je starejša se smeje svoji mladostni vrtoglavosti. Po slovensko pravimo, da nas sreča pamet. Tudi Vi boste čez nekaj let sodili precej drugače vse, kar danes kujete v zvezde. Verjemite svoji mami in očetu, ki Vas imata rada in Vam dobro hočeta. Ona dva imata življenjske izkušnje — in mnogo bolj pametno presojata kot Vi. Porazgovorite se z njima, dokazujte svoje, a tudi s pametjo poslušajte. Ne drite za novim tokom mase na ulici, saj ne veste, kam Vas bo ta tok zanesel.

VAS IN MESTO

Že večkrat sem govoril s fanti iz moje vasi o tem, kako se počutimo med mestnimi ljudmi slabo. Če smo sami med seboj, je zelo prijetno, a med mestnimi ljudmi se čutimo zmeraj malo manj. Kako bi naredil, da mi ne bi bilo nerodno?

I. Milič

Razlike med mestom in vasjo pa na Tržaškem res ni. Saj so naše vasi prav za prav že del Trsta ali pa so tržaško predmestje. Tudi vasi na Goriškem so tako zelo povezane z mestom, da ni velike razlike živeti nekje v Gorici sami ali v vasi za mestom. Mislim, da gre bolj za občutek. Počutite se slabo. Ta občutek morate v sebi premagati. Le zakaj bi ga imeli? Oblečeni ste tako kot so v mestu, in niste v zadregi, ko o čem govorite. Ste v zadregi, ker ne veste, kako bi se vedli? Edino to bi bilo morda potrebno, da bi poznali pravila lepega vedenja. To res včasih manjka našim fantom. Hočejo biti pogumni, a postajajo v tem včasih grobi. Prav je tudi, da veš, kako pozvoniš ali potrkajš na vrata, kako se deš, ko si prišel na obisk, kako bi jedel če so te povabili k mizi itd. Vse to pa lahko spoznaš, če vzameš v roke kako knjigo o lepem vedenju, ali pa naredite v okvirju svojega prosvetne-

ga krožka tak tečaj. To vam bo gotovo potem zelo prav prišlo, da se boste čutili bolj samozavestni. Drugače pa ne imejte nobenega občutka zadrege. Vsak človek je vreden svojega spoštovanja, le sam sebe ne sme ponizevati.

VESELJA NI NIKJER

Tako smo se naveselili v tem predpustnem času, da se ne morem več živjeti v mirno življenje. Vsako nedeljo smo šli zdaj sem, zdaj tja. Lepo je bilo. Zdaj pa so nehali vsi pleši in naj bi bili čemerni vse tja do Velike noči. Ali res ni več nobenega veselja?

L. V.

Prav je, da ste bili veseli in da ste se dobro zabavali. Toda vse ima svoje meje. Saj ste lahko tudi zdaj veseli, le malo se umirite. Veste, tisto prepeljavanje iz vasi v vas, s plesa na ples, pa v maškerade na maškerado! Ali se Vam ne zdi, da je le vse malo preveč ponorelo? So bili Vaši starši zadovoljni, da hodi njihova hčerka takole po veselica? In še pozno zvečer. Ne poznam resnega človeka, ki bi to odobral. Mislite, da je to fantom všeč? Ne, ne! O dekletu, ki lovi veselice od nedelje do nedelje, si ustvarijo fantje svoje mnenje. Ne vem, če bi se hotel kateri z njo poročiti. Za igraco? Imajo, ne cenijo je pa ne.

Veste kaj vam predlagam? Z ostalimi vaškimi dekleti in fanti se lotite kakega prosvetnega dela. Pripravite n. pr. igro. Učite se vloge, vaje boste imeli vsak večer, potem predstavo. Boste videli, koliko užitka in resničnega veselja boste doživeli, če boste nekaj takega napravili. In ljudje bodo veseli, ko bodo prišli na prireditev in v narodnostnem oziru boste nekaj dobrega storili. Od Vaše lepe mladosti vendar nekaj več pričakujemo kot le Vašo osebno zabavo, ki je tako plitva. Ta zabava pa bo tudi mnogo bolj zdrava in — pametna!

PREVEČ ZAHTEVAJO OD MENE

Služkinja sem, že čez 50 let stara. V Jugoslaviji pa imam precej sorodnikov. Ti so zdaj začeli prihajati na obisk, eden in drugi in tretji. Do danes niso vedeli, da živim. Zdaj pa mi kar naprej piše prvi in drugi in tretji, naj temu kupim obleko, temu kolo, onemu pregrinjalo za čez postelj. Kupovala sem, a ni konca.

(Nadaljevanje na 3. strani platnic)

Posamezna številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (12 številčk) 1200 (1400) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 3 dol.

Naš kulturni praznik

Dr. Prešeren

France Prešeren kot človek je umrl 8. februarja 1849 in zemlja je sprejela, kar je njenega. Pesmi njegove pa so ostale, da se ob njih Slovenci rod za rodom utrjujemo v narodni zavesti in človeški plemenitosti. Mnogotere stvari so trle Prešerna — človeka. Tako hudo so ga trle, da je klical: »Prijazna smrt, predolgo se ne mudi...« Toda on je bil umetnik — stvaritelj lepote. Bil je človek in umetnik v eni osebi — srednik med nebom in zemljo.

Pravi umetnik živi vedno v sporu z družbo. Zakaj on gleda daleč in v globino, družba pa samo za ped okoli sebe.

Pravi umetnik je videc, prerok: hodi pred drugimi, njegov duhovni pogled sega v obzorja, ki jih drugi še niti ne slutijo.

Umetnik se ne veže na gmotne dobrine, zakaj on služi duhu. Njegova zlatnina je čista zarja, njegova srebrnina je blesk rose na travi, njegov grad je ves svet in streha nad njim nebo v vsej prelesti svetlobe in barv. Čim manj je umetnik vezan na gmotne dobrine, tem svobodnejši je njegov duh, tem više se vzpenja. Toda umetnik je tudi človek. Zato pa, ker je umetnik, mora trpeti kot človek. Da ne trpi, ali bi bil sploh umetnik? Kot si školjka bisernica s svojim posebnim sokom ozdravlja rane in se ta sok potem strjuje v bisere, tako si tudi umetnik — trpin z umetninami teši bolečine.

Tak umetnik je bil Prešeren. Po njem smo tudi Slovenci postali živobarven, četudi droben kamenček v mozaiku evropske kulture.

Kaj nam pomeni Prešeren danes? On nam je vzor človeka, ki neomajno veruje v pravico in svobodo in človeško bratstvo. On nam je vzor človeka, ki se nikomur ne uklanja zaradi kakih osebnih koristi. On nam je vzor človeka, ki se zaveda, da je moč koristiti svojemu narodu tudi v najtežjih okoliščinah.

Koristiti s čim? S tvornim kulturnim delom, ki mu morda ni videti plačila, a bo nekoč prišlo, ker je zgodovina nadvse pravična. Z življenjem, ki bo živ izraz slovenske narodne zavesti. Pred dve sto leti rojeni Valentin Vodnik je prvi s pesmijo budil Slovence in se trudil naš jezik »čeden narediti«.

Prešeren, ki je umrl pred sto devetimi leti, je to delo nadaljeval in se vzdignil na vrhunec našega Parnasa. Pokažimo se vredni velikih duhov naše preteklosti!

Prešernov dan je kulturni praznik našega naroda.

VINKO BELIČIČ

SENCE

»Kaj ne boš večerjal, Darko?«

Sin je pogledal mater in molčal. Vstal je od mize in hodil neprestano po kuhinji.

»Kaj ti je danes Darko, tako čuden si! Te je kdo na delu užalil?«

»Saj ni nič mama, nič posebnega. Samo utrujen sem.«

Spet je molčal in nemirno hodil. »Mama, tu imaš denar! Plačaj vse, kolikor moreš. Mislil sem, da bom imel ta mesec nove čevlje, a nič ne de. Bolje je, do plačav v trgovini.«

Besede so mu prihajale iz ust zmedeno in napol boleče.

»Kje pa je oče?«

»Saj veš, kje je! V gostilni, onkraj ulice. Tudi danes so stavkali. Zgodaj popoldne je šel zdoma. Tako malo je doma čez dan odkar stavka. Včasih se mi zazdi, da se nas boji, da ga je sram...«

»Mama, kaj pa naj dela vedno doma. V gostilni so vsi njegovi prijatelji, delavci kot on in kvartajo za kratek čas.«

»Da Darko, in ta pesem traja že osem mesecev. Vilma je pustila šolo zaradi tega. Tebe sem študirala. Knjigovodja si in zdaj delaš s krampom na cesti.«

V prsih jo je zaskolela bolečina. Mnogo bi še rekla sinu, toda vsega otroci ne razumejo in je boljše, da se jim niti vsega ne pove. V predsobi je vzela njegov plašč in ga prinesla v kuhinjo. Bil je ves oguljen in tudi že zašit pri rokavih. Očistila mu je ovratnik. V žepih je iskala rokavice, a jih ni bilo.

»Darko, kje imaš rokavice?«

»Rokavice? Zgubil sem jih!«

V resnici pa jih sploh ni imel.

V kuhinji je postalo hladno. Darko je malo podkuril, v hiši so imeli morda le še za dober teden kuriva. Zopet se je oglasila mati:

»Darko, dala Ti bom svoje rokavice. Sive so, prav po tvojem plašču. Zame so prevelike, tebi pa bodo prav. Jaz sem tako vedno doma. Do trgovine in cerkve je blizu, lahko grem brez njih. Drugam pa ne grem. Ti pa jih rabiš vsak dan. Na, tu so!«

Darko je stopil k materi in jo objel.

»Kako si dobra mama, kako si dobra!«

Bila mu je edino človeško bitje, ki je vredno spoštovanja in ljubezni. Dotaknil se je njene roke. Tako trudna je bila, brez moči in njeni lasje so tako osiveli v teh osmih mesecih! Vsak večer, ko je prihajal domov, se mu je zdela bolj sama vase zaprta in potrta. Njena skrb in bolelost sta iz dneva v dan postajali večji. Slišal jo je, kako je sama zase šepetala venomer ene in iste besede.

»Kdaj bo tega konec!«

Tudi zdaj je slišal tiste besede. Prihajale so kot senca v njegovo dušo in ga tiščale v grlu.

»Darko, kaj bo s teboj? Kdaj si boš ustvaril kak položaj? Mlad si in poln življenja. Tako rada bi videla z očetom, da bi bil srečen. Ves zaslužek moraš dati domov!«

Nenadoma ni slišal več nobene besede. Prijel je mater za roko, stopil k oknu ter ga odprl.

»Tako slab zrak je tu notri, naj se malo prezračijo,« je rekel materi. Zunaj je bil lep in tih večer. Darko je zagledal morje in ladjedelnico sv. Marka.

Zjutraj je videl na Korzu ženske v lepih krznenih plaščih, v luksuznih avtomobilih. Smejale so se. Mimo ladjedelnice pa vidi tavati same sence brez življenja. Temne postave stražijo, ne puste, da bi se v tovarni oglasil ritem dela. Prej mora človek za tistimi stenami doseči svojo pravico. Prej mora prisiliti tiste v naslanjačih, da bodo priznali človeško dostojanstvo vsem tem ubitim možem in fantom, ki zdaj lazijo kot sence. Darko je mislil na težak boj, ki ga bije oče in njegovi sodelovci že dolgih osem mesecev.

Tudi mati je zrla na morje. V tistem trenutku ga je zasovražila, sama ni vedela zakaj.

»Glej Darko, včasih sem mislila, da bomo odšli kdaj od Sv. Jakoba na deželo. Veš, oče je vedno sanjal, da bi kupil hišo v Barkovljah, jaz na Opčinah. Tam je krasen razgled in čist zrak. Toda to se ni zgodilo. Samo v sanjah sva si predstavljala nov dom, samo v njih človek zaživi. Danes je resnica stavka in pomanjkanje in bojazen...«

Zajokala je.

»Ne joči mama, saj imaš Vilmo in mene. Ne smeš se bati ničesar. Stavka mora prenehati in potem bo spet laže.«

Zazvonilo je. Prišla je Vilma.

»Mama, nocoj pojdem na ples.«

»S kom, kam?« je silil z vprašanjem Darko.

»Te tako zanima, bratec? Ali te morda jaz vprašam s kom greš ti? Torej?«

Vilma je hitro povečerjala in se začela odpravljati. »Vilma, greš in nič ne vprašaš po očetu.«

Hči je molčala. Mati pa je nadaljevala: »Zakaj pa si se oblekla v tisto ozko obleko? Dobro veš, da ti ne pristaja.«

»Mama, meni ugaja!«

»S kom pa greš?«

»Aljoša gre z mano.«

Materi ni bilo po volji.

»Aljoša te nima rad, ji je odgovoril Darko. Ona pa je besede preslišala.

»Mama, veš kaj mi je rekel, pomisli!«

»Kaj?«

»Da se bo poročil z mano.«

Darko se je zasmejal, mama je prebledela.

»Vpisan je že dve leti na univerzi, a do zdaj ni naredil še nobenega izpita. Saj ne bo nikoli končal, če bo tako delal kot je začel.«

»Zakaj pa ne?« je začudeno rekla Vilma.

»Ker mu gredo druge reči po glavi!«

»Ostani doma, Vilma!« jo je skušala zadržati mati.

»Ne mama, hočem se zabavati. Če bi študirala, bi ostala doma. Tako pa oče stavka, jaz delam in lahko grem. Sicer pa, kdo bo gledal same sence, ki tavajo vsak dan po hiši. Jaz si želim sonca. Tu zebе. Ogenj je ugasnil. Vsega je kriv oče!«

Darku je privrela kri v lica. Ni pričakoval, da je sestra tako brez sočutja. Stopil je k Vilmi in jo udaril po licu. Ona ga je grdo pogledala, nato se je srečala z materinim pogledom. Mater so njene besede zbolele, a ni zaihtela. Skrila je svojo bol v dno srca. Vedela je, da je hči izrekla tiste besede brez premisleka; iz žalosti so ji planile na dan. Zazrla se je vanjo ljubeče, kot bi je nikoli ne bila užalila. Vilma pa se je obrnila, zaloputnila vrata in odšla v gluho noč.

Mati in Darko sta onemela. Potem je vzel še fant klobuk in odšel. Ostala je sama. Srce se ji je trgalo na tri strani. Nenadoma je zagrabila plašč, si ga ogrnila in stekla po stopnicah, potem preko ceste in planila v gostilno. Ves prostor je bil zakajen, strop je pritiskal na glave, ki so se sklanja-

le nad karte in nad kozarce. Cela množica delavcev, omamljenih od vina in dima, je kvartala in brezčutno posedala. Misli so se nekje ustavile kot se je ustavilo delo v tovarni.

Žena je obstala nema sredi gostilne in iskala z očmi svojega moža. Zagledala ga je pri zadnji mizi v kotu. Planila je tja, ga prijela za roko in pretresljivo zavpila: »Kaj delaš, Jakob? Domov pojdi, jaz ne morem sama več. Najin dom se podira! Jakob...«

Ni mogla več. Zajokala je tako presunljivo, da je njen glas pretresel tisti nasičeni zrak. Oči vseh so bile uprte tja, vsi so onemeli in roke so obstale. Bil je strahoten, nem trenutek, v katerem se je slišal le ženin jok.

Jakob je stal ob ženi, jo začudeno gledal, potem pa jo je prijel pod roko in odšel z njo iz gostilne.

Delavci so gledali za njima, se počasi spet sklonili vsak nad svojo mizo, a pogovor ni več zaživel. Drug za drugim so končali s kvartanjem in odhajali. Vsak zase, redkobesedni. Izgubljali so se v ulici, za vogli so izginjale neme sence. Tipale so za domačimi dvermi in tonile v stanovanjih.

BRUNA PERTOT

Moja pesem

*Je košček neba
jasno sinjega
in jata galebov
nad sončno gladino,
je košček sveta,
kjer brinje
se z resjem prepleta.*

*Jaz bi mu rada
nasula razkošnega cvetja
in mu poklonila vse,
zapela najlepšo mu pesem,
kot ni je slutilo
še žensko srce.*

JOŽE PIRJEVEC

Spomin

*Ali se spominjaš,
ko sva med praprotjo
kresnico iskala?
Ali se spominjaš,
ko sva v senci hrasta počivala?
O draga, ali ni bilo takrat lepo,
le kako si mogla pozabiti na vse to!*

SLAVKO

Moj dan

*Zarja je zagorela
kot ogenj na ognjišču,
na mojem dvorišču
je ptica zapela
pesem prebujenja.*

*Sonce novega življenja
je kot kres prižgalo
plamen hrepenenja
v moji tihi duši,
da je zaprasketalo
kot ob suši
brinov grm.*

*Ptica je v bršljanu šepetala
zadnjo pesem dneva:
duša pa prepeva
svojo novo pesem.*

Lojze Škerl

moja pot v LURD

Za krščanstvo je ena temeljnih resnic Marijino brezmadežno spočetje. Da je bila Marija brez madeža spočeta, ker je bila pač obdarovana s posvečujočo milostjo božjo od prvega začetka življenja, je za katoličana verska resnica ali dogma. Pij IX. je leta 1854 slovesno proglasil, da je ta verska resnica ob Boga razodeta. S tem je potrdil resnico, ki je bila globoko zakoreninjena v veri krščanskih narodov.

Ko je Cerkev po svojem vidnem poglavarju izrekla svojo nezmotljivo besedo, tedaj je spregovorila tudi Marija. In to kot dobra mati, ki ljubi svoje otroke. Leta 1858 se je v Lurdu pod Pireneji v zapadni Franciji prikazala preprosti in neuki deklici Bernardki Soubirous: prvič 11. februarja, zadnjič pa 16. julija. Vseh prikazan je bilo 18. Pri enem je Marija razodela, da je »Brezmadežno spočetje«.

V usodnem trenutku za tedanji svet, ki se je vedno bolj odmikal Bogu, je Mati božja revni deklici in po njej vsemu svetu poklicala v spomin staro resnico, da ne more človek na tem svetu doseči popolne sreče, a da sta za dosego popolne in trajne sreče potrebni molitev in pokora.

Krščanski svet je to Marijino opozorilo sprejel. In v sto letih je Lurd, kljub nasprotovanju civilnih oblasti Bernardkinemu poslanstvu, postal ena najbolj znanih Marijinih božjih poti. V vseh teh sto letih je bil kraj molitve, pokore in milosti za dušo in včasih tudi za telo.

Zdravi in bolni iščejo tam miru in tolažbe, ki ju ne morejo najti v razburkanem svetu. In Lurd da tak mir in tako tolažbo. Včasih tudi telesno zdravje, ki ga ni moglo in ga ne bi moglo dati nobeno človeško zdravilo. Takih primerov — čudežnih — je posebna komisija ugotovila kar 45.

Letos bo obiskalo Lurd vsaj deset milijonov romarjev. Med njimi bo skoraj tisoč Slovencev iz Primorske. Zato se bo o lurških dogodkih mnogo pisalo in govorilo. A misli in mnenja bodo različna: pri enih bo vera v lurške dogodke rastla, pri drugih posmeh ne bo utihnil. Prav tako kakor v preteklih sto letih, ko so se znameniti in učeni ljudje poklonili Mariji pred Massabiellsko votlino, a ko so se drugi tudi znameniti in učeni možje nad vsem posmehovali.

Naj omenim samo dva znana pisatelja, sedaj že oba mrtva: Emil Zola in Franc Werfel. Prvi je leta 1894 zлил na Lurd ves svoj zasmeh, drugi — čeprav Jud — je leta 1941 napisal najlepši roman o Bernardki in o lurških dogodkih.

Tudi v meni se je porodila želja, da bi videl Lurd. Kaj me je vabilo v Lurd? Priznati moram, da ne znam povedati vzroka.

Res je, da gre človek rad v kraj, kjer je Marijino svetišče. Na takem kraju se vsakdo mnogo lažje zaživi v skrivnost svete vere in mu molitev in prošnja postaneta lažji. A za to pa res ni treba v Lurd, ker imamo bližje znane in še starejše božje poti. In Marija pomaga povsod.

Ali je bila radovednost? Tudi ne vem. Vedno mi je bilo težko sprejeti resničnost lurških dogodkov, čeprav nisem nikoli podvomil nad velikimi milostmi, ki so jih tam deležni romarji iz vseh delov sveta. Pa se tudi nisem nikoli prav zanimal za te dogodke, ker ne spadajo med verske resnice in ker ostanemo še vedno dobri katoličani, čeprav vanje ne verujemo. Čudežev tudi nisem pričakoval, ker dobro vsi vemo, da Bog ne dela čudežev zaradi čudežev, ampak v svojo slavo. Po njegovi pomoči ljudem in po njegovem usmiljenju se namreč razkrivata njegova dobrot in ljubezen. Dobrota in ljubezen božja sta vir naše sreče, ne pa vir za našo radovednost.

V poletnem času leta 1956 sem prišel tudi jaz do Lurda. Pa ne kar naravnost. Počasi sem si prihranil nekaj denarja in tako sem si izbral daljšo pot, ki me je peljala skozi Svico in skoraj po vsej Franciji.

V Svici smo se ustavili v Einsiedelnu, ki je največja švicarska božja pot. V Reimsu ob Marni v Franciji, ki je škofijski sedež že iz tretjega stoletja, smo občudovali mogočno gotsko Marijino svetišče iz začetka 12. stoletja. V njem so včasih kronali francoske kralje. Kdo bi mogel opisati Pariz in vse to kar govori o njegovi zgodovini in slavi? Ali Notre Dame, nekdanj tako znamenito Marijino cerkev, a danes skoraj le zanimivost za tisoče in tisoče turistov, ki se niti ne prekrizajo, ko stopijo skozi mogočni portal?

Obiskali smo Versailles in dvorani, kjer so pred leti odločali o usodi Primorske. V Lisieuxu smo se poklonili mali Tereziji. Ustavili smo se v najbolj znameniti francoski gotski Marijini cerkvi v Chartresu v srednji Franciji, čigar stolpi se mogočno dvigajo proti nebu kakor pšenično klasje sredi

brezmejnih žitnih polj, ki obdajajo mesto. Chartres je še vedno dobro obiskana božja pot. Zlasti dijaška mladina rada zahaja tja za binkošti.

Pot nas je nato peljala skozi Orleans, mimo veličastnih gradov ob Loiri, skozi Tours, Poitiers in Bordeaux. Koliko veličine je šlo mimo nas! Koliko dogodkov iz zgodovine, zlasti iz cerkvene, smo osvežili v svojem spominu!

In dne 26. julija smo prišli v Lurd. V večerni uri sem šel prvič k votlini Massabielle. Kaj me je privedlo do tega kraja, do te zakajene votline? In to naj bo Lurd z vso svojo veličino in slavo? Da, prav tako.

Kdo bi znal povedati, kaj sem vse doživel? Morda pa prav malo. Udeležil sem se samo ene pobožnosti in sicer procesije z Najsvetejšim, pri kateri duhovnik podeli vsakemu bolniku posebej blagoslov z monštranco.

Opazoval sem in molčal. Videl sem živo molitev, videl tudi živo človeško trpljenje, ki pred lurško votlino išče odgovora na vprašanja: čemu živimo in čemu trpimo? Videl sem ljudi, bolnike, ki so šli od votline potolaženi, polni novega

zaupanja v božjo resnico, da ni zemlja cilj našega življenja in ne kraj trajne sreče.

Pred votlino sem prebil več ur. Nekaj lepega je v poznih večernih urah, ko je malo ljudi. Tu vidiš, kaj je živa vera v Boga, v njegovo voljo in v moč milosti in božjega usmiljenja, ki ga posreduje Marija. Brez svoje zunanje slave se ti tukaj pokaže moleča in trpeča Cerkev.

In ob tem čudežu človek ostane kar brez besede. Še kratka molitev ti težko pride na ustnice. Ta čudež doživi vsak na svoj način, ker je velik čudež božje dobrote in Marijine ljubezni, ki si je izbrala prav ta skrit kotiček pod Pireneji, da je pred sto leti opozorila Francijo in svet na prave dobrine človeškega življenja, katere je takratni napredek hotel izpodriniti.

Ob tem čudežu se človek ne more posmehovati. Zato se iz Lurda norčuje samo tisti, ki ga ne pozna, kakor se iz vere norčuje samo tisti, ki je ne pozna ali pa ki ni znal seči v globino njene vrednosti.

Omahuje tudi Tvoja vera? Stopi tudi Ti pred lurško votlino!

V barvi poveličani Kras

Malo občudovalcev narave je prodrlo tako globoko v njene skrivnosti, kot je prodril v skopo zgovornost Krasa slikar Avrelij Lukežič. Na razstavi nam je odkrival dan za dnem toliko lepote, da smo občinsko galerijo tiste dni večkrat obiskali.

V dolge slike je zajel samotne gmajne in osamele poti, bele skale kot prikazni, grozeči let ptic tik nad zelljo, lovške pse v naskoku, žareče kamnolome, brezbrežnost morja in nad vsem temno nebo in ugašujoče sonce...

Lepota poje v risbi, temperi in olju, baladnost govori iz osamelosti in siromaštva. Spominja na resno temnost severa in na liriko Kosovelovo.

In vendar so te slike samo Lukežičeve. To je njegovo zavetje in uteha, kamor odhaja tedaj, ko je opravil napor dnevnega poklicnega dela. Slikanje je zanj počitek in radost. To tudi čutiš, ko gledaš njegove slike. Ne moreš mimo vtisa, da je slikal z izredno lahkoto. Kot bi ga videl sedeti na kamnu, ali ležati na resi, ko poje. Lahkotnost preveva Lukežičeve slike, posebno risbe in tempere.

Razstava Avrelija Lukežiča

Drugo, kar občudujemo pri njem je dovršena tehniha. Vsakdo bo moral priznati, da zna slikati. Ko si se drobni podobi približal prav neposredno, vidiš, kako fino je izdelana. Marsikdo bi lahko dolgo poskušal, pa ne bi dosegel tega kot Lukežič.

Poleg vsega pa so te slike tako preprosto lepe. Brez razlage osvajajo. Zato ni čudno, da bi jih najrajši odnesli obiskovalci na svoje domove.

Lukežič ne išče po sili v novotarije in originalnost. Ves je domač in preprost. Zato je dosegla njegova razstava uspeh kot že dolgo nobena.

»Mlađika« se veseli uspeha domačega slovenskega umetnika in prinaša v tej številki več reprodukcij njegovih slik.

Veseli smo te pesmi v barvi, te žive podobe našega Krasa. Naj doživi umetnik tudi čas, ko se bo nebo na njegovih slikah zjasnilo in bo sonce močneje posijalo, da se bo razlilo vse bogastvo svetlobe preko revnega in stisnjenega Krasa, ko se bo nasmejal sam Stvarnik njemu in temu čudežnemu koščku sveta.

Jože Peterlin

Nocoj sem šel na Kras:
kraška zemlja mi je zadišala
po domačem kruhu;
gmajna je zaspala
ter zasanjala v pomladni čas...

SLAVKO

Avrelij Lukežič: Vrane

DANAŠNJA SLOVENSKA KNJIŽEVNOST

MARTIN JEVIKAR

V vsakem pregledu današnje slovenske književnosti poudarjajo, da je v povojnih letih slovenska knjiga v krizi. Starejši rod je večinoma umolknil ali se le redko oglašuje, mlajši pa se še niso toliko razvili, da bi si ustvarili svojo podobo in se dvignili do močne pesniške ali pisateljske osebnosti. Tudi številčno je izvirna slovenska knjiga prava pastorka, če jo primerjamo s prevodi, ki kar preplavljajo knjižni trg.

Pogled na današnjo slovensko književnost nudi približno takole sliko:

PESNIŠTVO

Starejši pesniški rod je ali opešal ali utihnil, tisti redki pa, ki se še od časa do časa oglasijo, ne pridejo do prave veljave (Glazer, Gradnik, Seliškar...). Najmočnejši je srednji rod, ki pa tudi ni posebno plodovit (Tone Vodnik, Kocbek, Taufferjeva, Udovič). Na podobo in odmev današnjih stisk in iskanj zadeneš posebno živo pri Udoviču, ki rase organsko iz naših tal in iz novega okoli nas. To se pravi, da nadaljuje naše najmodernejše izročilo... (Lino Legiša).

Na pesniškem polju prevladuje torej mladi rod, ki je v glavnem nameril svoje prve korake na Parnas po drugi svetovni vojni. Za mlade je značilno, da so nekateri segli daleč nazaj po zglede, drugi pa so namenoma prelomili z literarno tradicijo in hoteli ustvariti nekaj novega, svojskega, enim in drugim pa manjka nadpovprečne ustvarjalne moči. Zato je v njih polno iskanja, naporov za originalnostjo za vsako ceno, pa tudi narejenega in nepristnega. Nekateri so se vrgli v skrajni cinizem in se posmehujejo vsemu, drugi so zašli v žgočo erotiko in grob naturalizem. Vsi pa so plačali davek partizanstvu in zapeli po cele zbirke navadnih partizanskih pesmi, s katerimi niti uradna kritika ni bila zadovoljna. Edini pravi partizanski pesnik, oziroma »dvorni poet revolucije«, kakor se je sam imenoval, je Matej Bor — Vladimir Pavšič. Ko so preboleli partizanstvo in ko je prišlo po prelomu s Sovjetsko zvezo do večje sprostitev, so se vrgli v pesimizem.

Lahko bi rekli, da je danes osnovna poteza ali vodilna misel slovenskih pesnikov pesimizem, razočaranje in strah pred življenjem. Zaradi trdot življenja bi se pesnik najrajši umaknil v osamelost (Hofman). Pesnik je zapuščen, nemiren, v njegovi duši je »mračen, strašen tujec«. Bolj je sam kot »kostanjeva debla« in »samote bedo samotež v srce si vozim«. Najrajši bi umrl (Vipotnik). Sedanji pesniki so bili ustvarjeni v letih in krajih med vojnami, »pojéni in hranjeni s sanjami in za sanje vedno prevarani«. Toda »ko se prenehamo varati, ne bomo več mogli živeti« (Kovič). Vse je minljivo: ljubezen, čas in življenje (Menart). Pesnika je sodobna stvarnost razočarala, potrla, potreboval bi opore, pa se boji ljudi (Levec). Strah ga je vsakdanjega življenja, skrbi in revščine, zato se zateka v svet narave, utvar in ugašajočih sanj (Minatti). V spominih se vrača na svoj kmečki dom, po katerem se mu toži, in ima občutek, da plava v valovih mestnega življenja kot »odtrgan list, prelahak, da bi potopil se na dno, pretežak, da vzplul bi pod nebo« (Zlobec). Življenje mu ugaša, nevidno izteka in se počasi odmika vsemu, celo bolniški postelji, celo tožbam, celo brezupu in uram samote in bojazni pred koncem (Žnidaršičeva).

To tragično občutje razodevajo tudi naslovi pesniških zbirk, ki so hudo žalostni. Nekaj primerov: **Senca v srcu** (Škerlova), **Nalomljena veja** (Žnidaršičeva), **Drevo na samem** (Vipotnik), **Pred jutrom, Za oblaki so zvezde** (Hofman), **Prezgodnji dan** (Kovič), **Prva jesen** (Menart), **Pa bo pomlad prišla** (Minatti), **Pobeglo otroštvo** (Zlobec)...

Oblikovno so se pesniki zelo umirili in se oprijeli tradicionalnih oblik, le redki so zašli v skrajni modernizem, ki pokriva zelo povprečno vsebino. Neverjetno mnogo imajo sonetov, kitic, rim, stalnega ritma, zelo malo pa prostih oblik. Edina izjema je Polde Oblak, ki je zelo nevezan. Nekateri so obogatili pesniški jezik z novimi primerami, drugi še vedno premalo pazijo na pesniški izraz.

PRIPOVEDNISTVO

Današnje slovensko pripovedništvo je v glavnem na pozicijah, ki jih je zavzelo leta 1945. Tudi tu manjka neka osrednja osebnost, ki bi nadaljevala tradicijo naših velikih pripovednikov, kot so bili v tem stoletju Cankar, Finžgar in Pregelj. Starejši rod se je izpisal, ostali pa obravnavajo v glavnem samo partizansko tematiko. Brez dvoma bi se dale tudi iz te ustvaritve umetnine, toda oblikovalci bi morali to snov v sebi podoživeti in jo podati z vso širino, življenjsko resničnostjo in skrajno pošteno. Za tako prikazovanje pa še ni nastopil čas, kar nam dokazuje vihar, ki je nastal ob izidu Kocbekovega Strahu in poguma. Zato so vsa tovrstna dela enostranska, bledolična in v črno-beli tehniki. Partizani so junaki, ljudje na mestu, njihovi nasprotniki pa preobloženi z raznovrstnimi napakami. Med njimi ne more biti resnega tekmovanja, zapletov, rasti in končne sproščenosti. Igra in nasprotna igra ne prihajata do izraza, zato so ta dela premočrtna, nenapeta, razvlečena in nezanimiva. Problematika je zelo omejena, saj gre v večini primerov za borbo v gozdu in v zaledju. Ta je neusmiljena in krvava, saj je treba odstraniti in uničiti vse, kar ne soglašja z nosilci dejanja. Pri doseganju cilja so dovoljena vsa sredstva, češ da revolucija mora zmagati, četudi trpi pri tem posameznik silo.

Del s to snovjo je cela vrsta, od novel do povesti in romanov. Navedel bom nekaj večjih in značilnejših: Miško Kranjec: **Pesem gora**, Karel Grabeljšek: **Dolomiti se krušijo**, Vlado Habjan: **Pomlad vnukov**, Anton Ingolič: **Človek na meji**, Tone Seliškar: **Posadka brez ladje**, France Bevk: **Krivi računi**, Tuja kri, Dane Debič: **Brez milosti**, Beno Zupančič: **Sedmina**, Mimi Malenšek: **Daj mi roko, pomlad**, Manica Lobnik: **Rosa na pajčevini**, Vasja Ocvirk: **Hajka** itd.

Današnje slovenske stvarnosti se je dotaknilo le malo pisateljev. Največ obravnavajo problem ustanavljanja obdelovalnih zadrug na vasi. Motiv je navadno zelo poenostavljen: na eni strani so zadrugarji, bajtarji, nemaniči in manjši kmetje, ki jih vodi kak bivši partizan, na drugi bogatejši kmetje. Po daljšem prepiranju in zbiranju moči pride na ustanovnem občnem zboru do razčiščenja. Kmetom, ki se upajo ugovorjati, zavežejo jezik z raznimi odkritji iz predvojnne in medvojnne dobe, zadruga je ustanovljena. Vrednost tovrstnih del si lahko mislimo, če se spomnimo na besede Miška Kranjca, da je danes dovoljeno ocenjevati ljudi tudi po tem, koliko žita oddajo v državno skladišče. To problematiko je obravnaval največ Miško Kranjec, poleg njega pa še Ingolič, Potrč, Lobnikova, Koprivec in drugi. Ker so vsi ti pisatelji pristaši združništva, niso mogli podati resničnega razpoloženja, mišljenja in čustvovanja slovenske vasi, ampak so njeno podobo izkrižili in ponaredili. Njihovo srce ne soutriplje z vasjo, kakor je pri njihovih prednikih, in to je huda pomanjkljivost. Najboljše tovrstno delo je Ingoličev roman **Na kmetih**, ki pa je zelo naturalističen.

Dobili smo tudi nekaj zgodovinskih povesti in romanov. Na tem polju nikoli nismo bili posebno močni, ker zahteva tako delo mnogo študija in časa, česar pa slovenski pisatelji nikoli niso imeli v izobilju. Tudi danes le redki žive samo od peresa, večina se mora vbadati z raznimi službami in jim je pisateljevanje stranski poklic ob prostem času.

Finžgarjev roman **Pod svobodnim soncem** je navdihnil dva romana iz dobe naselitve Slovencev v sedanji domovini. To sta: **Sveta zemlja** Janka Modra in **Svet v zatonu** Ilke Vaštetove. Modrov roman je brez glavnega junaka in preveč razdrobljen, Vaštetove ni poglobljen in razodeva sodobno misel-

MARIJ MAVER

Kot v vihri

*Kot v vihri zapuščeno barko
goni me življenje s kraja v kraj;
Zdaj bi jokal, zdaj smejal se
in ne vem zakaj.*

*Zdaj sem sam — zdaj nekemu ves predan,
ki ljubi me močno,
a že sprašujem se čemu, zakaj
in kam?*

nost. Ta pisateljica je napisala še dva zgodovinska romana: **Upor** iz dobe francoske Ilirije in **Gričarji** iz Trubarjevih časov. Vsa dela Vaštetove so tendenčna, s protikatoliško ostjo in skromno psihološko poglobitvijo. V dobo sv. bratov Cirila in Metoda in kneza Koclja je posegel Stanko Cajnkar v ljudski povesti **Sloven iz Petovije**. Biografska romana sta **Plamenica** Mimi Malenškove in **Pot desetega brata** Jožeta Pahorja. Plamenica je dober roman o Primožu Trubarju, ker se je pisateljica lepo poglobila v Trubarja človeka, Pahorjev roman pa trpi na preveliki liberalizaciji in prešibkem prikazu Jurčičeve umetniške poti. Bevkova **Iskra pod pepelom** iz tolminskih uporov, Ingoličeva **Ugasla dolina** o prevaljskih železarjih in Potrčev **Zločin** o preganjanju komunističnih voditeljev v predvojni Jugoslaviji so skromne ljudske povesti.

V zadnjem času smo dobili nekaj dobrih potopisov, ki smo jih v prejšnjih časih komaj poznali (Škerlj, Melik, Bertonec...).

V oblikovnem pogledu se pisatelji med seboj močno razlikujejo. Eni nadaljujejo realizem prejšnjih rodov, drugi se poizkušajo v t. i. socialističnem realizmu, tretji so zašli v skrajni naturalizem, ki se izživlja v grobi erotiki in opisovanju najnižjih človeških nagonov. V tem zadnjem prednjačita Potrč in Ingolič. Najmlajši rod pa se oplaja ob Hemingwayu, Faulknerju in drugih in hoče biti moderen za vsako ceno. Izбира nenavadno snov in prekinja pripovedovanje s posegi nazaj, z monologi, mislimi, kar ponazarja tudi z različnimi tiski.

DRAMATIKA

V dramatiki nismo bili nikoli močni, zato je razumljivo, da tudi zadnja leta niso dala nič trajnega. Poskusilo se je več pisateljev, toda preko več ali manj skromnih poskusov niso prišli. Snov so zajemali iz partizanstva in poveljnega življenja, a z enakimi kriteriji kot pripovedniki. Precej se ukvarjajo z dramatiko: Matej Bor, Ivan Potrč (trilogija Krefli), Mira Miheličeva, Vasja Ocvirk in Branko Hofman. Po splošnem mnenju obeta največ Hofman.

ZUNAJ SLOVENIJE

Razen v Sloveniji žive slovenski pesniki in pisatelji in izdajajo knjige tudi v Trstu, Gorici, Celovcu, Združenih državah in Argentini. V Trstu delujejo Alojz Rebula, Boris Pahor in Vinko Beličič, v Gorici Ljubka Šorlijeva, Bršljanski in Zora Piščančeva, na Koroškem Milka Hartmanova in Metod Turnšek, v Združenih državah Karel Mauser, v Argentini pa jih je cela vrsta: Zorko Simčič, Stanko Kociper, Tine Debeljak in drugi. Delo zamejskih Slovencev v celoti je razgibano, sodobno in na dostojni umetniški višini.

Avrelij Lukežič: Kraški kamnolom

Kako so se razvile smuči

Bojan Pavletič

Danes pojmujeemo smuči, kot sodobno športno orodje, to se pravi, kot pripomoček za razvoj psihofizičnih lastnosti. Nastale pa so v namene, ki so bili seveda dokaj različni od teh, katerim služijo danes.

Človek je že pred več tisoč leti spoznal, da je hoja po snegu tem lažja, čim širši in daljši je bil podplat na njegovi obutvi. Ker je življenje zahtevalo od tedanjih ljudi, da so se pozimi gibali tudi po globokem snegu — na primer zaradi lova — so kmalu iznašli naprave, ki so bile v bistvu le zelo razširjen podplat. Podobne naprave — seveda precej izpopolnjene — imenujemo danes krpelje. Slednje je bilo treba pri hoji dvigati, kar je bilo zaradi snega, ki se je nabral na njih često precej težavno. Zato so naši davni predniki krpelje najprej opremili s kožami, ki so po snegu drsele. Taka izboljšana krpelja je bila pravzaprav prva predhodnica današnje smučke, čeprav bi to po zunanem videzu le težko sklepali. Ker pa so se kože prehitro obrabile so jih nadomestili z deščico, ki se je po stoletni uporabi in izkušnjah izoblikovala v današnjo smučko.

Razvoju smučke, kot zimskemu prometnemu sredstvu, lahko sledimo po raznih zgodovinskih zapiskih, pa tudi če si ogledamo stoletja stare ostanke smuči, ki so ohranjeni v raznih, posebno skandinavskih muzejih.

Smuči so pričeli uporabljati v športne namene precej pozno, približno pred dve sto leti. Prvi, ki so se pričeli spuščati po bregovih so bili Norvežani. Postali so kmalu tudi pravi mojstri v skakanju s smučmi. Kljub temu pa glas o tovrstnih voznjah po snegu dolgo ni prodril izven skandinavskih meja.

Za razširjenje smučanja ima pravzaprav skoraj največ zaslug znani raziskovalec Nansen, ki je v preteklem stoletju na smučeh prepotoval vso Groenlandijo. Opravil je približno 500 km dolgo pot. Svoje vtise in doživljanje je opisal v posebni knjigi, ki so jo brali povsod po svetu z velikim zanimanjem in so se tako tudi seznanili z uporabo smuči.

Prvi narod v srednji Evropi in alpskih deželah, ki je pričel uporabljati smuči pa smo bili prav mi Slovenci. Na visoki planoti, imenovani Bloke, je namreč Valvazor odkril smuči in jih opisal v svojem slovitem delu »Slava vojvodine Kranjske«. Bloške smuči niso bile povzete po drugih narodih ampak so nastale popolnoma samoniklo, kar nam najbolj dokazuje dejstvo, da imamo samo Slovenci zato zimsko prometno sredstvo in njegovo uporabo izvorno izrazoslovje, kot je na primer samo ime »smuči«, medtem, ko je pri tujih narodih povsod v uporabi več ali manj prilagojena skovanka iz severnjaškega naziva »ski«. Bloške smuči, ki jih je izdelal slovenski kmet-Bločan po svoji lastni zamisli, brez posnemanja, so torej velika znamenitost v evropskem pa tudi svetovnem merilu.

Smučanje kot šport se je razširilo šele v prejšnjem in tem stoletju, posebno po uvedbi dveh palic in pa novih stremen. Športne smuči pa smo seveda tudi Slovenci dobili iz Skandinavije. Prvi jih je pri nas uvedel Edmund Čibej, učitelj na Trnovski planoti, ki jih je naročil iz Kristianie.

Danes spada smučanje med najbolj razširjene športe na svetu in je kot tako uvrščeno tudi v spored olimpijskih iger.

Pohorje v snegu

Ob naborih

JURIJ VODOPIVEC

Tudi Škedenjske fante kliče vojaški boben

Precej dolgo so se otepali naši fantje vojaške suknje. Ko so se že skoraj po vseh delih sveta v letih po zadnji vojni morali mladeniči pripravljati in uriti v orožju, da bodo sposobni braniti svojo domovino, smo na Tržaškem še kar lahko zapravljali čas po barih z igro. A naenkrat sem opazil, da si je pripel tudi naš fant šopek in je šel na nabor.

Stopil sem do naših starih mož in sem jih malo povprašal, kako je bilo včasih, ko so oni hodili na nabor.

Sosedov nono mi je povedal tole:

Veš, enkrat smo imeli Tržačani svoj bataljon. Leta 1803. je bilo, ko smo ga imeli. Bil je v čast celemu Trstu in okolici nad 65 let. Ampak to ni bil vojaški bataljon, kajti v tistih časih je bilo mesto prosto vojaštva, temveč bataljon mestnih straž, ki je štel kakih dvajset mož. Italijani so jim pravili »bacoli«, kar je bilo za bataljon velika žalitev.

Njihova uniforma je obstojala v črni kamižoli, črnih kratkih hlačah, dolgih belih nogavicah in v klobuku, ki je bil podoben bersaljerskemu. V tistih časih so vsi možje nosili za pasom ukrivljen kmečki nož, takoimenovani »fouč«, zato so ga imeli tudi baukli.

Včasih se je po dolgem korakanju raztrgala nogavica in pokazala gola peto. Tedaj so baukli s foučem porivali v čevljev raztrgano nogavico.

Nekoč je med korakanjem eden izmed stražarjev izgubil fouč. Iz bataljona se je takoj slišalo povelje: »Bataljon alt!« Stric Miče je zebo fouč!«

Leta 1868 je bataljon razpadel, kar se je domačinom zdela velika škoda. V tem so mnogi videli propadanje slovenstva na Tržaškem.

»Čakaj, jaz ti bom povedal,« je rekel stric »kako so peli naši fantje, ko so morali iti k vojakom. Tole pesem sem slišal še od svojega starega očeta!«

In je začel:

U Leblan, Leblan na lepen plac
smo slišle pismo brate,
da muèrmo bet
da muèrmo jet
use fantje za sodate.

Če muèrmo bet
če muèrmo jet,
nej pojde lubca z name
če muèrmo bet, če muèrmo jet,
nej pojde lubca z name.

Po douge cest,
smo pèršle u mest,
tèm daleč za Lublano,
prou lepa mlada pupka je,
na uakne me zagljeda.

Al ste dopade regemjent
al jast, muoja pèršuèna.
Men sme ne dopade regemjent
dopada sme tuoja pèršuèna.

Tri dan bomo maršierele,
ne bomo kruha jele;
tri dan bomo maršierele,
ne bomo vinca pile.

in šnof tobak
in šnof tobak,
use tu bo špeža naša!

Pa še dosti stvari so mi povedali. Napisal vam bom drugič.

V Škedenju pa so peli

Veseli bodmo fantje
kadar skupaj pridemo,
če glih na vojsko gremo,
še nazaj nas več ne bo.
Francoz bi rad pozvedel,
ki tje fantje rasejo;
al na Nemškim, al na Laškim,
al na Ueberštajerskim.

Ne na Nemškim, ne na Laškim,
ne na Ueberštajerskim.

Nemške frajle me so sprašvale:
Du t'je ta lejpp pušelec dau?
Dala m'ga je, dala m'ga je
muoja lubca škedenska.
Za klobuk m'ga je prpjela
z ano zlato pungelčko,
da m'ga ne bue burja vzela,
kadar buen na rajžue šeu.
(da m'ga ne bue nesla u luft.)

Bog se ni spremenil

Ateist misli, da so ljudje Boga iznašli, si ga v domišljiji ustvarili, veren človek pa ve, da ga morejo samo odkriti, ga vedno bolj jasno spoznati. Nekdo pravi, da so najvažnejši trenutki v življenju človeka ure in dnevi, ko si je pridobil višje spoznanje o Bogu.

Za nas je Bog središče vesoljstva, pomeni nam začetek in konec, je naš Stvarnik, naš Oče, naše Življenje.

Biti v peklu se pravi biti brez njega, biti v nebesih pomeni biti z njim. Greh je ločitev od njega, milost združitve z njim.

Bog je Ljubezen, zato hoče, da smo popolnoma njegovi.

Sveto pismo nam pravzaprav ne pripoveduje nič drugega, kakor božje prizadevanje, da si pridobi človeka. Obljube, plačilo, kazni, grožnje imajo samo ta namen, da bi se ljudje obrnili k njemu in bi ga vzljubili.

Prvi človek je bil v začetku ves zanj. Moral pa se je prostovoljno odločiti, da sprejme to odvisnost. Ali dal se je prepričati, da bi mogel živeti brez njega. Zapustil ga je in on je zapustil njega.

Pozneje so se ljudje vdajali mesu in so iskali samo uživanja. Prišel je potop in je odnesel vse, razen ene pravične družine.

Nato so ljudje postali malikovalci. Bog se je obrnil od njih in je poklical Abrahama. Ob odhodu iz Egipta so Judje spoznali, da se morajo opirati na Boga, kakor otroci na svojega očeta. Ker tega zaupanja niso imeli, so vsi pomrli v puščavi. Vso zgodovino so jih preroki grajali, ker so hoteli hoditi za tujimi bogovi. Očitali so jim, da so prešuštniki, ker ne drže zvestobe pravemu Bogu.

Kristus nas je opozoril, da je prva in najvišja zapoved, zapoved ljubezni do Boga. Učil je, da je treba pustiti vse in hoditi za njim. Nikdar še ni nihče postavil take zahteve. Zaupanje doseže vse, ali biti mora popolno. Od učencev je najprej zahteval, da so zapustili vse, potem jih je šele dokončno sprejel za svoje apostole.

Svetniki so se v svojem življenju odpovedali vsemu, kar ni Bog: staršem, prijateljem, stvarim. Dostikrat so se odpovedali tudi notranjim dobrinam: ugledu, zdravju, telesnim močem. Nazadnje mnogim ni ostalo ničesar več, da so mogli reči: Moj Bog in moje vse.

Življenje vsakega človeka je borba za Boga. V vsakem človeku se borita dve sili, ena nas privlači k Bogu, druga k satanu.

Srednje poti ni za nikogar; ali si veren in priznaš Boga za svojega najvišjega Gosпода, ali pa si brezveren in tedaj vstopiš v službo hudičevu.

Nekateri bi radi, da bi v današnji napredni dobi ne veljale v celoti verske resnice in npravne zapovedi, kakor da bi Bog ne zahteval od današnjih ljudi, kakor je zahteval pred dvetisoč ali pred desetisoč leti. Ljudje so se res zadnji dve stoletji v razmerju do Boga precej spremenili. Premnogi so se od njega oddaljili in mnogi so od njega odpadli. Dosti jih je, ki neprestano škilijo na hudičevu stran. Z eno nogo bi radi stali v božjem in z drugo v hudičevem kraljestvu.

Spremenili so se ljudje, Bog pa se ni spremenil. Iste zahteve, kakor je imel do prvega človeka in do vseh ljudi, ki so doslej živeli, ima tudi do ljudi današnjega časa. Biti moramo vsi njegovi. Če pa se je od njega kdo oddaljil ali je odpadel, si je naložil odgovornost, da bo sojen.

Dr. Jože Prešeren

POMENKI POD

Naši
otroci

Družina je šele takrat zares družina, kadar so v njej tudi otroci. Kako pust je dom, kjer prihajata domov samo zakonca in ne vesta, po kaj sta pravzaprav prišla. Lahko bi ostala tudi v mestu. Dom z otroki oživi. Mož in žena šele takrat vesta, zakaj živita, ko začneta delati za svoje otroke. Šele tedaj, če imaš otroke, začne dobivati tudi tvoja starost nek smisel. Zanje vse žrtvuješ in v delu vidiš potrebo in svojo nalogo.

Morda bodo starši res kdaj doživeli od otrok tudi žalost in nehvaležnost. A slej ko prej bodo otroci čutili, kako živita oče in mati le zanje. In vračali jima bodo ljubezen in lajšali večer življenja.

Našim družinam zato želim mnogo sreče ob otrokih!

NATAŠA KALANOVA

N A Š A G O V O R I C A

Nekje prinašamo stare pesmi v obliki kot so jih nekoč peli in pripovedovali. Vendar ne bi radi, da bi govorili tako spačen jezik kot je bil nekoč. Naši domovi, ki so ohranili skozi stoletja materin jezik, ga morajo še dalje. Skrbeti pa tudi moramo, da ga bomo očistili vse tuje navlake. Po nekaterih vaseh govore zelo grd jezik, preveč je pomešan.

Ker pogosto naši ljudje ne vedo, v čem je napaka, bomo v vsaki mladiki opozarjali na največje napake. Začnimo!

Ko odhajaš, nikdar ne pozdravi: Dober dan. Tako pozdraviš, ko prideš. Če pa odhajaš, reci: Zbogom ali pa nasvidenje!

Ni pravilno: »Tako slabo sem stala!« Pravilno: »Tako slabo sem se počutila« ali »Ni mi bilo dobro«.

Ni pravilno: »Zgubil sem avtobus«. Pravilno: »Zamudil sem avtobus!«

Ni pravilno: »Grem v betego po lampadino«. Pravilno: »Grem v trgovino po žarnico.«

DOMAČIM KROVOM

JANEZ PREPELUH

SODOBNA IDILA

»Najbrž si že gotov, ljubček? Vsak čas bo pet, vrtiš pa se po kuhinji že polni dve uri.«

»Nisi nekaj rekla?«

»Da je ura že pet. Gosti se utegnejo javiti. In če je vse pripravljeno, sem vprašala.«

»Aha- Ribe so okisane in narezek sem garniral na veliki krožnik. Očistil sem jedilni pribor in pobrisal male krožnike. Sadni sok je pripravljen. Bi hotela pogledati?«

»Nemogoče. Preostaja mi le nekaj minut. Martin, kaj se ti ne zdi, da barva nogavic ne ustreza barvi svetle obleke? Ja, ampak, kakšen pa si, Martin?«

»Masten, se mi zdi. Od ribjega olja.«

»Kako si neroden. Vedno si bil tak.«

»Uh. Katarina. Nakupila si celo vrsto drobnarij. Izdala si točno 1.650 lir. Ubijal sem se celi dve uri, da sem vse porazložil. Zdaj sem oznojen, zmučen in umazan. Bolje bi bilo, da bi naročila že pripravljen zrezek.«

»Nikoli nisi bil preveč pameten in gospodinjski. Celo dopoldne sem žrtvovala, da sem obiskala take trgovine. Narejen narezek bi naju stal najmanj 1.700 lir. Saj veš, da morava varčevati.«

»Vem. Za 50 lir se bova prepeljala najmanj eno tramvajsko postajo.«

»Seveda. — Prosim, stopi k predalu in mi prinesi nogavice.«

»Mislim, da so te čisto dobre. Šele včeraj si jih kupila. Končno pa bi se rad umil.«

»Meniš, da so dobre? — Ne, niso; pohiti, medtem pomerim še ovratno ruto.«

»Torej svetle nogavice...«

Tedaj je zapel telefon.

»Martin, Mihela je telefonirala, da sta z možem zadržana. Ne bo jih.«

»Potem potegnemo črto pod današnji račun; štiri in dve in še dve je osem.«

»Kaj naj pomenijo te številke?«

»Razveselila me boš, če ugameš.«

»Le kako naj ugameš?«

»Pokažem ti knjigo, ki sem jo z največjim ugodjem prebral. Napisal jo je neki doktor Popenoe; njegova glavna misel je: „Kakor si zakon ustvariš, takega imaš“.«

»In da je to povedal, je porabil celih dvesto strani?«

»Glavno je le eno poglavje — in še to zadeva tebe. Poglavje o hišni gospodinji in njenem urniku. Mimogrede navaja ta urnik.«

»Preberi mi ga, prosim.«

»Od srca rad. Tu piše: Od 10.04 do 10.35 telefonirala z Ano; od 13 do 14.5 klepetala pri plotu; od 15. do 16.30 z Brigito ogledovala izložbe; od 17. do 18. se zadrževala v pekarni...«

»Ti in tvoj doktor postajata nesramna. Kaj pa moški sploh veste o domačem delu? Kaj sploh veste o... o...«

»Poudarjam, da berem knjigo namesto tebe. O gospodinjstvu res malo vem, sicer ne bi za navaden narezek porabil dve uri. Toda ti ne začenjaj spet o preutrujenosti le zato, da mi boš ob prvi priliki otožno spet zabrusila: jaz sem le gospodinja, na filozofijo se ne razumem.«

»Kaj naj rečem drugega? Le služkinja boljše vrste sem.«

»Kot bi na mednarodni konferenci slišal: gospodje, ne posvečajte mi nobene pozornosti, sem le prezident države. Razumel sem stavek, ko sem se mučil s konzervami.«

»In takrat si napravil svoj račun, da je dvakrat štiri osem?«

»Jasno. Porabila si štiri ure v mestu, dve uri si se napravljala, dve uri sem jaz preстал v kuhinji. Osem ur za napovedani obisk! Prihranila sva 50 lir — izgubila pa dan. Zaradi naglice, priprav, tekanja, sva bila prikrajšana za nekaj izredno važnega. Da bi si namreč v dobrem družinskem miru želela dober dan. To bi utegnil storiti šele popoldne, masten in oznojen, ko sva se končno znašla sama...«

»Hm, v pravcati zagati sem.«

»Saj si nič ne domišljam. Vse to ugotavlja le omejeni doktor.«

»Osem ur, dobro si izračunal. V bodoče bom morala posvetiti res več časa svojemu Martinu. Upoštevala te bom v svojem urniku. In gospodinjstvo ne bo nič utesnjeno.«

»Na ženske obljube kaj malo dam.«

»Zrel si za spovednika. Saj sem slutila, da danes ni bilo vse v najlepšem redu.«

»Torej sediva k odličnemu narezku. Nato mi boš povedala, kateri film si si izbrala za noč.«

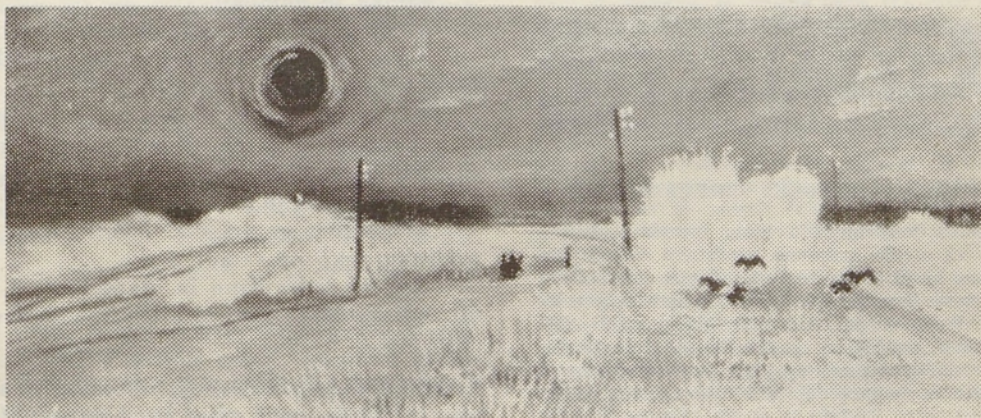
»Kako pa veš, da sem ga že izbrala?«

»Zelo enostavno. Omenila si, da izbirajva, s tem pa je tudi odločeno, da bo obveljala tvoja, kajne?«

Pri tebi je lepo,
tiha in samotna kraška gmajna,
kot v naročju matere,
ki te boža s toplo rokò.

SLAVKO

Avrelj Lukežič: Polja

MÖDERNDORFER
KOROSKE PRIPOVEDKE

V zadnji številki ljubljanske »Naše sodobnosti« ima znani etnograf Milko Matičetov oceno nove knjige Möderndorferjevih »Koroških pripovedk«. V oceni opozarja na dejstvo, da gre dejansko le za ponatis neke prejšnje Möderndorferjeve knjige koroških pripovedk, le da je zbiratelj delno iz lasne pobude delno na zahtevo založbe precej gradiva izpustil in vsebino ostalih pripovedk ideološko popravil. Izpustil je namreč stvari, ki spominjajo na krščansko tradicijo v miselnosti koroškega ljudstva. Matičetov navaja za to tudi primer. V prvi izdaji »Pripovedk« iz leta 1946 n. pr. beremo — piše Matičetov — da so Šumahovi v Mežiški dolini odšli v mlin in pozabili prekrižati otroka v zibelki, zato je dobil oblast nad njim »škopnek«. V novi izdaji iz lanskega leta pa je škopnekova moč občutno zrastle, saj zdaj zadostuje, da otroka puste samega, in že dobi oblast nad njim hudobno bitje. Möderndorfer je izločil iz teksta omembo o znamenju križa.

Möderndorfer sam svetuje etnografom, naj vzamejo rajši v roke prvo izdajo, če jo potrebujejo v študijske namene. Nova izdaja je namenjena mladini. Izdala jo je »Mladinska knjiga« v Ljubljani.

RAZSTAVE

SLOVENSKI UMETNIKI RAZSTAVLJAJO

Slovenski slikarji: Anton Kos, Kregar, Laskovič, Majer, Oblak, Peršin, Pregelj, Sedej, Slana, Stupica in Sušteršič, grafiki: Debenjak, Jakac, Maleš in Pogačnik ter kiparji: Batič, Kalin, Putrih, Savinšek in Tršar so zadnji čas razstavljali v Pistoji. Proti koncu tega meseca pa bodo razstavljali v Livornu.

Slikar Lojze Spacal pa bo priredil še to pomlad samostojno razstavo svojih del v milanski galeriji Montnapoleone. Pozneje bo priredil še razstavo svojih novjših grafik v neki rimski galeriji. Na obeh razstavah bo prikazal dela, ki jih doslej še ni razstavljal.

Te dni ima tudi veliko razstavo v Stuttgartu, a v začetku marca bo skupno s kiparjem Celom Pertotom razstavljal v Oslu.

DANILO GORINSEK: »RDEČA KAPICA«

Letos je pripravilo Slov. narodno gledališče za otroke ponovno predstavo »Rdeče kapice«, ki jo je igralo že pred nekaj leti. Delo je posrečeno po svoji lahkotnosti in veselosti. Pravljičica je sicer obdržala v celoti tisti klasični značaj in zgodbo, le da ji je Gorinšek dal toliko novega, da jo imamo skoraj lahko za domače delo. Predvsem je dal veliko vlogo botru Bodežu in stricu Maticu. In prav

FRANC JEZA

Čuk je nalomil dračja in ga naložil na ogenj. Noč je bila hladna.

Že nekajkrat je mislil odpreti usta, pa si je vsakokrat premislil. Mladi župan je zamišljeno grebel z rogovilo po ognju. Končno se ni mogel več premagati.

»Kaj bomo storili, župan?«

»Napadli bomo«, je rekel Gorazd.

»Dobro. Bolje napasti kot čakati, da drugi napadejo«, je rekel Čuk. »To sem se naučil pri tvojem očetu. A on je bil moder.«

»Kako to misliš?«

»Sovražnika je skušal tudi prelisčiti, kjer je mogel, čeprav proti Obrom to ni lahko doseči, ker so sami polni zvijač. To bi morali tudi mi poskusiti.«

Čuk je že dolgo čakal, da pove mlademu županu, kaj misli. Imel je rad mladeniča, katerega je še kot dečka pestoval na kolenih in ga učil, kako se drži meč in strelja z lokom. Toda odkar je Gorazd odrasel in zlasti, odkar je postal župan, je postal nekam ošaben, se je zdelo Čuku. Peklo ga je na tihem, da je ravnal z njim, ki je toliko let zvesto spremljal njegovega očeta na vseh pohodih, tako odzgoraj navzdol, četudi ni niti pomislil na to, da bi prelomil pokorščino mlademu županu. Hkrati pa se mu je tudi smilil zaradi svoje odgovornosti in mladosti. Rad bi mu bil kakor pomagal, a ker ga ni Gorazd nikoli nič prosil, je bilo to težko in tvegano, da mu bo zameril, če bi mu ponujal nasvete. A tudi sam se je čutil odgovornega za ljudi, ki jih je vodil, zato mu je bilo težko molčati. Bal se je, da je mladi župan malo zaletav in nepreviden.

»Ali misliš na tisti rov?« je vprašal župan. »Rad bi se odkrito udaril z Langobardi.«

»To ti ne uide, župan! A zvijača ne škodi. Kdor je zvit, je dvakrat močnejši.«

Segel je po vrču z vinom, ki ga je bil Gorazdov hlapec s pladnjem mesa vred postavil pred njega, in dolgo pil iz njega. Nato si je s hrbtom dlani obrisal usta in rekel:

»Jaz mislim takole, župan. Ti počakaj s konjenico Langobarde, ko bodo vdrli ven, jaz pa bom zlezel že prej s kopico ljudi po tistem rovu v mesto. Prisilili bomo ujetnika, da nam ga bo pokazal.«

»To bo storil tudi brez sile, ker si hoče pridobiti našo naklonjenost,« je rekel Gorazd.

»Še boljše. Ga ne bo treba tepsti. Skrili se bomo v njegovi hiši in podavili tiste, ki bodo vpili. Ko bodo Langobardi napadli, bomo udarili tudi mi in tedaj bodo lahko tudi pešci prislonili svoja debla na zid in ga preplezali.«

Župan je pomislil.

»Dobro« je rekel. »Tako bomo storili.«

Toda Čuka je še nekaj peklo in zdelo se mu je, da je zdaj čas, da si olajša srce.

»Ne misli, župan, da sem se popoldne umaknil pred Langobardi iz strahu«, je rekel. »Zdelo se mi je pač najbolj pametno, da se ne spustim v boj s sovražnikom, ki je bil premočan za nas. Če siliš z glavo v zid, si jo razbiješ.«

»Vem to«, je prijazno rekel mladi župan in položil staremu vojščaku roko na ramo.

Čuk je zadovoljno in olajšano spet segel po vrču in ga ponudil tudi županu. Zdaj je bil miren in zadovoljen.

* * *

Gorazd je počasi odgrnil kože, ki so zastirale vhod v pokriti voz, in tipaje pred seboj lezel naprej. Otrok je končno le zaspal,

slišalo se je njegovo hropeče, težko dihanje, in tudi mati je verjetno trudna zadremala. V trdi temi je otipal njeno koščeno, hrapavo roko.

»Mati«, je zašepetal, da bi ne zbudil otroka. Vedel je, da ima mati rahel spanec, in res se je takoj zbudila.

»Pst!« je zašepetala. »Kaj bi rad?«

»Vstati morate in oditi z otrokom v gozd! Pa hitro, mati!«

»Zakaj? Si nor? Z bolnim otrokom! Saj mi bo umrl!«

»Udarili se homo, mati! Tu bo nevarno.«

Starka se je ječe vzdignila. »Pravkar sem malo zadremala!« je potožila. »Tudi otrok je komaj zaspal. Ves čas je jokal. Potiplji, kako je vroč!«

»Mati, ni mogoče drugače. Boj bo!«

»Preklete bojevanje in potepanje po svetu!« se je razjezila starka. »Ali je bilo treba tega? Ostali bi bili tam, kjer smo bili! Vseeno je bilo boljše kot to potepanje po svetu in to večno bojevanje. Saj ste znoreli, zlodji so vam zmešali glave. Da te Vranč ne kaznuje in ti ne vzame sina!«

»Ne govorite tako, mati, da vas ne sliši!«

Ustrašila se je lastnih besed. Zli bog bi jo res lahko slišal in vzel otroka. Hitro je napravila znamenje, da bi odvrnila nesrečo, in začela stokaje tipati za ogrinjali, da bi zavila sebe in otroka, ki je še v spanju hlupal od joka.

Mimo voza so že hiteli koraki žensk, ki so bežale v gozd. Otroci, ki so jih zbudile iz spanja in v hitrici potegnile izpod toplih kož, so zaspano in vznemirjeno jokali. Matere so jim v strahu tiščale usta ali jim ponujale prsi, da bi umolknili in da ne bi priklicali sovražnika. Razumele so samo, da je treba hiteti in se skriti. Gorazd se ni mogel premagati, da bi v temi ne poiskal z roko otroka in se ga dotaknil, kot da bi ga rad s tem priklenil na življenje in mu olajšal trpljenje. Začutil je, kako se je otrok ob rahlem dotiku stresel. Spet se je zaslíšal v temi njegov onemogli, žalostni jok; pretrgal ga je kašelj. Zdelo se je, da se bo otrok zadušil. Gorazd ga je vzel v naročje in stisnil k sebi. Skozi jagnečje kože je začutil vročino malega telesca. Poujčkal ga je in mu prigovarjal, da bi ga pomiril, toda otrok, ki je prej vedno od veselja vriskal na očetovih rokah, je mirno ležal in še ročice ni vzel izpod odeje, le izčrpano je jokal in pokašljeval. Gorazda je zbolelo srce. Ni mogel več poslušati. Položil je fantka nazaj na ležišče, ga pobožal po potnih laskih in skočil z voza. Zbudil je postarni dekli v bližnjem vozu in se zadril nad njima, da sta takoj prenehali s svojim polglasnim godrnjanjem. Nato je z naglimi, dolgimi koraki odšel k možem, ki so že čakali nanj. Stiskal je pest okrog mečevega ročaja, da ga je krč grabil v roko, a se ni zavedel, da bi popustil prijem. Začutil je željo, da bi se vrgel z mečem na koga. Morda bi mu odleglo.

Noč je bila hladna in zvezdnata. Na enem izmed vozov je zapel petelin, ali morda v mestu, ponoči ga je bilo daleč slišati. Gozd je bil poln senc in plezečih se korakov. Konji so porezgetavali, a možje so jih božali po plečih ali jih tolkli s povodci po gobcih, da bi utihnili.

* * *

Čuk se je bil že odplazil s svojimi možmi. S seboj so odpeljali Bassusa Aureliusa, ki ni več odprl ust. Topo in brez odpora je stopal za njimi. Eden izmed Čukovih ljudi ga je prevezal z vrvjo okrog pasu in ga vlekel za seboj, drugi pa je hodil za njim in ga včasih s suličnim drogom sunil v hrbet, če ni zadosti hitro stopal.

Kmalu nato je prišel eden izmed Čukovih ljudi povedat, da so se ostali splazili v rov.

Gorazd je prisluškoval v noč, a nič ni bilo slišati razen živčnega kopitljanja konj, ki so čakali v dolgih vrstah ob robu gozda, pod prvimi drevesi. Jezdci so stali ob njih in jih na kratko držali na povodcih. Tu pa tam se je kakšen konj vzpel na zadnje noge in

na njuni komičnosti se tista strahotnost, ki bi sicer spravljala mlada srčca v prevelik trepet, opaja in neizmerno uživa.

Pravljico je režiral Jožko Lukeš, sceno pa je pripravil slikar Jože Cesar. Oba sta hodila v diskretni oddaljenosti od čiste pravljčnosti, vendar sta ustvarila lep in prijeten svet. V njem pa so zaživele tudi lepe podobe ljudi in živali. Prijetno je igrala Mijotova Rdečo kapico, strica Matica Danilo Turk, botra Bodeža Silvij Kopal, volka posrečeno Stane Raztresen, medveda Julij Guštin, lisico Bogdana Bratuževa in žabo Edvard Martinuzzi. Izstopal je po svoji komičnosti Silvij Kopal, vendar se mu je otroško srce samo smejalo in ni čutilo pretiranosti. Tudi ostali igralci so reševali dobro svoje vloge, tako da je pravljica opravila svoje poslanstvo v polnem avditoriju in v dvoranah po deželi.

J. P.

Slika predstavlja člane Radijskega odra med oddajo v dneh, ko je igralska skupina praznovala svoj jubilej. Kot poročamo na drugem mestu, je bila za tritisočo oddajo na sporedu sodobna drama Branka Rozmana: »Roka za steno«. (Na sliki so od leve proti desni: Gregor Pertot, Marija Oficija, Drago Štoka, Marinka Teuschuh, Saša Martelanc, Angel Praselj, Slavko Rebec in Jože Peterlin.)

SLOVENSKI ORATORIJ

Alojzij Geržinič je napisal na besedilo Tineta Debeljaka novo večjo skladbo: Oratorij I. Fr. Baraga. Skladba je zgrajena na tradicionalni obliki oratorija, a po obsegu, je to delo bolj slično večji kantati. Skladba obsega namreč le 30 strani. Deli se na štiri kratke dele: I. Rojstvo, II. Dušna paša, III. Med indijanci, IV. Smrt. Libreto vsebuje torej strogo versko vsebino s splošnimi obrisi življenja lika, dela in smrti škofa Barage.

Kar najbolj izstopa iz skladbe je izredno bogata in polna modulacija, ki da stavku in celoti vedno novo svežost in sočnost. To je največje, a ne edino bogastvo skladatelja Geržiniča. Kompozicijo izvajajo mešani, moški in ženski zbori ter solisti, kjer so zastopani vsi moški in ženski glasovi. Petje pa spremlja klavir.

Enotnost tematike in misli je najbolj logična in poudarjena v III. delu. Bogata harmonična kompozicija je znak glasbene podlage in nadarjenosti avtorja, ki je obenem skrbel, da bi bilo možno izvajanje tudi manj formiranim zborom, ki bi imeli seveda predvsem dobre soprane.

Kar nas nekoliko moti je angleški tekst poleg slovenskega, razumljiv le za argentinske razmere. Lepo izdajo (a ne pisavo not) je opremila Bara Remeč, France Gorše pa je pripeval reprodukcijo svojega kipa Barage.

Skladbo je izdala ob 160-letnici rojstva škofa Barage Slovenska Kulturna Akcija v Argentini.

S tem delom je Geržinič sledil zgledu Sattnerja, ki nam je dal prvi oratorij: »Marijino Vnebovzetje«.

FESTIVAL V S. REMO

Osmi festival italijanskih popevk se je zaključil, kot navadno zelo burno. V ozadju so bili razni »škandali«. Ruccione je grozil kar s karabinerji, odkril sleparije, potvarjanja in podplačevanja. Zdelo se je že, da bodo morali festival prekiniti, pa se je zgodilo to, česar ni nihče pričakoval ali si predstavljal: zmagal je »prezirani« Modugno s svojo pesmijo. »Nel blu dipinto di blu«, ter »novi« pevec Jonny Dorelli. Torej zmaga skromnih in neznanih.

Modugno, revolucionarni skladatelj in obenem izvajalec, je končno dokazal, da mora prenehati svet Clavdija Ville. Za dobo sedem let je mučilo italijansko javnost brezbarvno pevsko jadikovanje »nesramno izdanih zaljubljenec«, ki jima ni bilo mogoče ustvariti si skupnega življenja. Torej besedilo praznega in pretiranega sentimentalizma. To je bila italijanska pesem. Končno je padel iz svojega umetničnega prestola Claudio Villa, ki je moral zbežati z odra skozi stranska vrata. Bežal je kot izgnani diktator.

Modugno je prišel v Rim pred šestimi leti z namenom, da bi se posvetil filmskemu življenju, a to mu ni uspelo. Prišla je tedaj težka doba pomanjkanja in zapuščenosti. Razmere so ga prisilile, da se je posvetil kitari. Ker ni bil salonski gospod, zato so ga drugi »gospodje pevci« prezirali. A letošnji festival se je zaključil v njegovem imenu.

Na odru v S. Remo so se vrstili že znani pevci, nestorji italijanske lahke glasbe: poleg Clavdija Ville, Nilla Pizzi, Gino Latilla, Aurelio Fierro, Tonina Torielli in drugi.

Druga nagrajena pesem je bila »Edera«.

Tudi slovenski ljubitelji italijanske lahke glasbe, predvsem mladi, so se drenjali pred televizijskimi aparati, radovedno poslušali in niso po možnosti zamudili nobene oddaje.

Mislím pa, da smo čutili ob tem festivalu to, da ne moremo primerjati s temi pesmimi naše slovenske pesmi. Ta je vedno lepa, preizkušena v stoletjih, polna vsebine, ljubezni, trpljenja, veselja in življenja.

Dušan Jakomin

se začel od nestrpnosti in nervoze vrteti v krogu, dokler se ni jezdecu posrečilo, da ga je pomiril z božanjem po vratu in s šepetanjem. Nekateri izmed bojevnikov so šepetali med seboj, drugi so žvečili kislico ali koščke suhega mesa, ali pa čistili konjem dlako s povesci suhe trave, da bi si skrajšali čakanje.

Skupine pešcev so se tiho razhajale. S seboj so nosili dolga, tenka debela, ki so jim bili obsekali veje v obliki kavčjev in jih trdno povezali po več skupaj in podaljšali.

Spet je zapel petelin, a daniti se še ni začelo. Gorazd se je trudil, da bi ne mislil na bolnega otroka. Stal je z nogami uprtimi v gozdno prst in tupatam nevede napol potegnill meč iz nožnice. Zdelo se mu je, da se noč nikamor ne premakne. Morda je tisti črni trgovec lagal? Ali pa so si Langobardi premislili?

Langobardski hlapec mu je držal konja in govoril sam s seboj. Že nekaj časa je imel to navado. Postajal je res star. Moral si bom poiskati med laškimi ujetniki še enega ali dva mlajša hlapca, je pomislil Gorazd, taka, ki se razumeta na konje... Za otroka pa bom žrtvoval najlepšega junca bogu, se mu je povračala misel k bolnemu sinčku. A kateremu bogu? Vranču, Triglavu, Vesni ali Morani? Moral bom vprašati vrača.

JULIO PERTOT

Z

*Truden z dela
domov se vračam.*

*Nebo je oblačno,
po cestah mračno,
čeprav nebroj se luči
sveti: zelenih in rdečih.*

D

*Valim se z množico trpečih,
naprej po mokri cesti.*

E

Vsi hite. Kdo ve kam?

L

*In vendar tako sem sam
v tem vrvenju
vsakdanjega življenja.*

A

*Ne vem kam me vodi pot,
kako se končala bo, ne kod.*

*In tako iz dneva v dan
med množico,
in vendar sam*

*si utiram pot ves truden
v tem velemestu barvnih luči.*

OB 50-LETNICI PRVE PREDSTAVE V ROJANU

Ob ustanovitvi vsakega društva skrbi vodstvo za primeren prostor, kjer naj bi se člani zbirali, da se spoznavajo, razgovore in primerno razvesele. Tako je bilo tudi ob ustanovitvi naše deklishe Marijine (družbe). Že v tistem času ni bila lahka stvar, dobiti primeren prostor. Lažje bi se tačas dobilo zemlji-

Ni prav verjel da bo pomagalo, imel je občutek, da se bogovom, tudi če so, ljudje ne smilijo in morda se sploh ne zmenijo zanje, kakor se on ne zmeni za mravlje in črve v tem nočnem gozdu. Vendar pa ga je zaobljuba rahlo pomirila. Več ni mogel in ni znal storiti za svojega otroka.

Mnogi od mestne milicije so bili pijani in nekateri so prinesli velike glinaste vrče z vinom kar s seboj, čeprav jim je bil decurion prepovedal piti. Razgrajali so in se bahali, kaj bodo storili z barbari. Drugi so z jokavim glasom pijansko odkrito razlagali družicini, da je vsega konec in da ne preostane drugega kakor napiti se in umreti od slovenskega meča. Treznejši tega niso radi poslušali. Nekateri so molčali, a bili so tudi taki, ki so ostro odgovarjali in se je začel prepri. Spet drugi so sedeli na kamenitem tlaku z vrčem med razprtimi nogami in ga molče, s tresočimi se rokami nosili k

ustom. Bili so pijani, da se niso mogli več držati na nogah, in ko maj so se še zavedali, zakaj so tukaj. Kadar se jim je še zablislila v glavi jasna misel, so začeli z negotovimi rokami tipati za orožjem okrog sebe, a preden so ga našli, so nesli spet vrč k ustom. Vedno več pa je bilo tudi takih, ki so si poiskali kak odmaknjen kot, razgrnili po tleh plašče ali slamo, ki so jo staknili nekje v bližini, ter legli spat. Gorelo je celo nekaj ognjev. Erik jih je jezno razmetal z mečem, zbrcal pokoncu speče in pijane, nato pa odšel k svojim konjenikom, ki so čakali na drugem trgu. Zanašal se je samo nanje.

Cupitus Cupitianus je obšel svoje ljudi in jih skušal ohrabriti. Trudil se je, da bi se pokazal odločnega in da bi uveljavil svojo poveljniško avtoriteto, hkrati pa je skušal s prijaznimi besedami pomiriti someščane, katere je brezobzirni langobardski poveljnik, ki je bil vaju vojaške discipline, mladeniško lahkomišno razžalil, pozabivši da nima opraviti z vojaki, ampak z ljudmi, od katerih so bili mnogi prav ugledni in skoro nobeden ni bil še nikoli v boju. Med njimi so bili tudi njegovi prijatelji in pristaši.

Pogovoril se je s tistimi, ki so bili določeni za podpoveljnike, nato pa je bilo treba le še čakati na dogodke. Spomnil se je, da ves dan ni utegnil stopiti v cerkev, da bi pomolil za zmago. Bila je blizu in napotil se je proti njej, a med potjo ga je prevzela želja, da bi še enkrat videl hčerko, čeprav spečo. Tako nanaglo se je moral posloviti od nje. Hrepenenje ga je premagalo in s pospešenim korakom se je obrnil proti domu. V cerkev bo stopil nazaj grede.

Hišo je našel še vedno odprto. Tiho je stopil v temni prostor, ki je vonjal po njenih dragocenih dišavah. Stojč ob njenem ležišču je poslušal dekličino mirno, enakomerno dihanje ter opazoval v slabotni svetlobi oljenke, ki je gorela pred sveto podobo v kotu, hčerkin obraz, ki ga je tako živo spominjal ženinega. Potem jo je pobožal po laseh in spet zapustil prostor. V kuhinji je opazil luč. Zdaj je Secundina spala tam z glavo na komolcih, s katerimi se je naslonila na rob ognjišča. Rahlo jo je potresel za rame. Še nekajkrat jo je moral stresti, da je odprla oči.

»Spat pojdi!« je rekel.

Zajecljala je nekaj, še napol v spanju, in se dvignila. Tedaj je pritavala v nočni tuniki v kuhinjo vratarjeva žena, debela in z razkuštranimi sivimi lasmi.

Ko je zagledala gospodarja, je proseče dvignila roke.

»Gospod, kam si poslal mojega moža?«

»Se še ni vrnil?«

»Še ne, gospod! O, kaj se mu je zgodilo! Morda so ga dobili barbari v roke! Oh, jaz nesrečnica, kaj bom počela brez njega.«

»Drugega si boš dobila«, ji je posmehljivo dejala predramljena Secundina.

»Molči ti, nesramnica!« se je ona jezno obrnila k dekletu.

»No, no, mir!« je rekel Cupitus Cupitianus. »Ne boj se za moža, vrnil se bo. Saj ni šel iz mesta. Morda je dobil kako družino, pa pije. Saj veš, da se ne brani vina in nočoj vsi pijejo.«

»Saj ni pijanec, ne«, je protestirala ženska in bruhnila v jok. »O kje si, moj dragi, ljubi, sladki mož! Zakaj sem te pustila proč in še bolnega! Ti si kriva, ti si ga zbudila in poslala proč!« je zavpila nad Secundino.

»Povej, kam si ga poslala, ti, ti...!« Starka je šla z ukripljenimi prsti proti njej. Nad mlado osvobojenko, ki jo je rada dražila, je hotela stresti svojo jezo, ki je nad gospodarjem ni upala.

Cupitus Cupitianus jo je prijel za ramo.

»Pomiri se, Donata! Poslal ga bom iskat«, je rekel.

»Bom stekla jaz«, je pohitela Secundina, ki jo je bilo strah ob misli, da bi morala ostati sama z obupano in razdraženo žensko.

»Pojdi, a vrni se takoj«, je rekel Cupitus Cupitianus.

»Bom, gospod!« je vzkliknilo dekle in odhitelo.

»Pazi na Magono!« je naročil decurion ihteči vratarici in odšel. Zamudil se je bil dalje, kot je nameraval. Moral je pohiteti.

(Nadaljevanje)

šče prav blizu cerkve, saj so bile skoraj vse visoke hiše okrog cerkve zgrajene v zadnjih petdesetih letih. Končno se je ustanovitelj Družbe in tedanjemu voditelju mons. Ukmarju posrečilo, da je dobil v bližini župnišča v najem dvorano in sobo.

Naslednik mons. Ukmarja, sedaj že pokojni Anton Hreščak, je začel misliti na igre in oder. Izbral je igro v 5 dejanjih: Raz Marijino srce in pričel z vajami. Ker so bile vse igralke začetnice, so se vadile skoraj pol leta. Velike skrbi je imel g. Hreščak z odrom. Hišni gospodar mu je naposled dovolil, da se podre stena med dvorano in sobo in se tam postavi oder. Vse delo pri odru je opravil g. Hreščak skoraj sam.

Končno je pričel dolgo pričakovani dan 26. dec. 1907. Ker je bil gledališki nastop za Rojančane nekaj čisto novega, je bila dvorana nabito polna. Prireditelj je uspela zelo dobro. Spored je bil bogat, saj so po igri vprizorili še burko v enem dejanju v tržaškem narečju »Kaznovana potrata«, zbor pa je zapel še nekaj narodnih pesmi.

Tako se je začelo dramsko delo v naši Družbi in od takrat dalje ni več zamrlo. Gotovo smo imeli v preteklih petdesetih letih nad petsto raznih prireditev. Po zadnji vojni nastopajo na odru zelo pogosto otroci, kar je prav, ker se tako privadijo odru in vzljubijo slovensko besedo. Ko bomo dobili nov Marijin dom bodo po možnosti za prosvetno delo mnogo večje. Upam, da ljubezen za naše verske in narodne ideale v Rojanu ne bo nikoli zamrla.

Pina Bizjak

DOBERDOB

Doberdobska mladina je znana po svoji živahni prosvetni delavnosti. Slika kaže mlade igralce, ko so že z velikim uspehom končali svojo nalogo in navdušili gledalce.

»PREŠERNOV« LITERARNI VEČER

SLOVENSKI KULTURNI KLUB, ki razvija vedno bolj živahno delavnost, je imel 8. februarja, na Prešernov dan, svoj drugi literarni večer v tej sezoni. Predsednica Literarnega odseka, Diomira Fabjanova, je govorila o pesniku Prešernu, o njegovi zvestobi slovenstvu ter predanosti lepi besedi. Nato pa so brali iz svojih del Saša Rudolf, Uča Zlobčeva, Danilo Lovrečič, Bruna Pertotova in Jože Pirjevec.

Na ta način je mladi rod v Trstu najlepše proslavil našega največjega pesnika. Na njegovem izročilu gradi svoje literarno delo.

Razen tega pa ima SKK vsako soboto svoje redne sestanke z aktualnimi predavanji. V zadnjem času so predavali: dr. Anton Kacin, dr. Lojze Skerl, prof. Bojan Pavletič, dr. Josip Tavčar in drugi. V bližajoči pomladi pa je v načrtu več izletov.

Odmevi jubileja RO

Ob priliki jubilejne oddaje Radijskega odra je priredilo vodstvo RAI-a za vse člane igralske skupine v radijskih prostorih lep sprejem. Ravnatelj ing. Candussi je z ljubeznivimi besedami čestital skupini in ji želel nadaljnjih uspehov. Poleg g. ravnatelja so se udeležili sprejema tudi: g. podravnatelj dr. Giacomelli, g. cav. Dekleva, dr. Vidusso, od Slovencev pa ing. Ostan. Predsednik Radijskega odra, Livij Valenčič se je vodstvu RAI-a zahvalil za ljubeznivo pozornost.

Tudi Radijski oder je povabil nekaj dni kasneje na prijateljsko srečanje v lepi dvorani restavracije Dante vodstvo RAI-a, kulturne delavce, pisatelje, prevajalce in zastopnike tiska.

Vabilu se je odzvalo vodstvo RAI-a z ravnateljem ing. Candusijem in podravnateljem Giacomellijem; z njima pa so bili tudi načelniki posameznih sekcij, kot na prvem sprejemu. Med ostalimi so bili navzoči še naslednji: univ. prof. dr. Urbani, vsi zastopniki tiska, pisatelji in prevajalci: Beličič, Javornik, Rebula, Tavčar, Jevnikar, dr. Jež, upravnik SNG, prof. Budal in drugi. Prof. Peterlin je vse prisrčno pozdravil. V prijetnem razgovoru je potekel večer.

Vsi časopisi so ob tej priliki tudi poročali o jubileju RO in o srečanju.

To je bil zares lep večer, da so se enkrat srečali radijski sodelavci v prijetnem pomenku. Na slovensko javnost je naredila zelo prijeten vtis ljubeznivost vodstva RAI-a.

Radijskemu odru želimo, da bi z enako prizadevnostjo in resnostjo pripravljali še dalje svoje oddaje in tako osrečevali in razveseljevali radijske poslušalce.

F. M.

DRAMSKE ODDAJE V MARCU

1. III. ob 18. uri: Antonija Curk.: Grofica-beračica I. (Pravljica).
1. III. ob 21. uri: J. Verne - D. Pertot: Matija Sandorf, tržaški upornik.
2. III. ob 17. uri: J. Priestley - Jamnik: Inšpektor na obisku.
5. III. ob 21. uri: M. Cervantes - Javornik: Ljubosumnik iz Estremadure.
8. III. ob 18. uri: Antonija Curk.: Grofica-beračica II. (Pravljica).
8. III. ob 21. uri: N. Ljeskov - Mlekuž: Skrivnost moskovske družine.
9. III. ob 17. uri: Molière - Vidmar: Ljudomrznik.
12. III. ob 21. uri: Breda Kovač: V burji rojena.
15. III. ob 18. uri: J. Vovk - Šah: Fižol v nosu. (Pravljica).
15. III. ob 21. uri: J. Pregelj - Peterlin: Gospoda Matije zadnji gost.
16. III. ob 17. uri: Anton Leskovec: Jurij Plevnar.
19. III. ob 21. uri: Mary Chase: Harvey.
22. III. ob 18. uri: A. Marodič: Deček, ki je spet našel izgubljeno radost I.
22. III. ob 21. uri: Lovro Valentinčič: Pomlad v veselju.
23. III. ob 17. uri: Klabund - Župančič: Praznik cvetočih češenj.
26. III. ob 21. uri: G. Cataldo - Beličič: Zlati osel.
29. III. ob 18. uri: A. Marodič: Deček, ki je našel izgubljeno radost II.
29. III. ob 21. uri: L. Mc. Neice - Konjedic: Krištof Kolumb.
30. III. ob 17. uri: F. Langer - Mihelič: Iskra v pepelu.

DANTE

Vsak petek je ob 22. uri na sporedu razlaga Dantejeve Božanske komedije in sicer Pekel. Pesnik Alojzij Gradnik je prevedel vse speve Pekla. Prevod do zdaj še ni bil nikjer objavljen. Speve razlaga dr. Janko Jež, recitira pa jih prof. Jože Peterlin.

ILUSTRIRANA PREDAVANJA

so na programu vsak četrtek ob 22. uri.

POSTNA PREDAVANJA

pa vsak torek in četrtek ob 21. uri.

»V različnih oddajah sodelujemo. Morda se srečujemo na stopnicah radijskega poslopja, pa se nimamo časa razgovarjati. Radijski oder si je Vas, spoštovana gospoda, ob priliki svoje jubilejne oddaje dovolil povabiti na to prijateljsko srečanje. Veseli smo, da ste se odzvali vabilu. Prisrčno pozdravljeni in vsem — prijeten večer!«

(Iz pozdrava prof. J. Peterlina na sprejemu)

so, kot je vsem znano, smešne zgodbe, ki se nanašajo na resnične osebe in so v večini primerov tudi verodostojne. Tudi o filmskih igralcih kroži vse polno takih zgodbic. Prav te dni je zdrknil mimo nas predpustni čas; ne bo torej napačno, če tokrat tudi v naši rubriki odkažemo smehu mesto, ki mu pripada

Orson Welles je planil v brivnico, se vrgel na stol, razgrnil časopis in zaklical frizerju: »Striženje!«

Obenem mu je stisnil v roko bogato napitnino.

»Lepa hvala,« je rekel presenečeni frizer, »to je prvič, da sem dobil napitnino že v naprej.«

»To ni napitnina,« je pripomnil igralec, »temveč le denar za molčanje.«

*

Istega igralca je neki popotni pridigar dolgo prigovaljal, naj prestopi v njegovo versko sekto.

»Kako pa je pri vas z alkoholom?« je hotel vedeti igralec.

»Ta je seveda najstrožje prepovedan.«

»In če kljub temu pijem?«

»V tem primeru bi vas za več ur postavili ob zid občinske hiše drugim v opomin.«

»Sijajno!« je vzkliknil Welles, »potem je pa vse v redu! Rad bi namreč videl tistega, ki bi mene, ko ga že imam malo pod kapo, postavil ob zid!«

*

Ko je Marlon Brando snemal na Japonskem, je hotel nekega dne kupiti v trgovini patentno zadrgo. Japonsčine ni znal, zato je pokazal z rokami, kaj bi rad. Prodajalec ga je presenečeno pogledal in odšel v skladišče. Čez nekaj časa se je vrnil z — nožem za harakiri!

*

Sedaj že pokojnega režiserja in igralca Eriha von Stroheima je nek novinar vprašal, če se mu je uresničila želja iz otroških let. Umetnik se je nasmehnil, se pogladil po pleši in dejal:

»Ena se mi je pa res: kadar me je mama za kazen vlekla za lase, sem si želel, da bi mi izpadli.«

*

Marlene Dietrich, »najlepša babica na svetu«, je nekoč dejala skupini prijateljev:

»Priznam, da so ženske večinoma bolj nečimrne kot moški, vedno pa tudi ne. Zdaj na primer vidim med vami nekaj, česar si nobena ženska ne bi dovolila: najboljši med vami ima kravato površno zavezano...«

Okrog igralke je bilo pet moških in vsi so hkrati dvignili roke, da bi se polepšali...

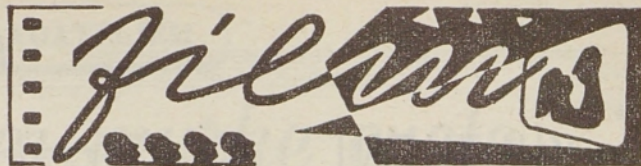
*

Zdaj pa pojdemo od umetnikov k tistim, ki jim je film namenjen, to je k gledalcem. V Argentini je pred časom z velikim uspehom krožila naslednja zgodba:

V Buenos Airesu so predvajali napet policijski film, katerega največja zanimivost je bilo vprašanje, kdo je pravzaprav krivec. Za stvar zve gledalec prav ob koncu filma. — V kino zve fant in reditelj mu sveti k sedežu. Ko pride do stola, mu da fant napitnino. Reditelj posveti, pogleda drobž in ko ugotovi, da je vsota prav nizka, jezno zašepče fantu:

»Morilec je sodnik!«

**Tomaž
Mislej**

Zvočni in glasbeni učinki

Marsikateri filmski kritik in režiser »stare garde« sicer upravičeno trdi, da je bil film v svoji nemi dobi sorazmerno na višji umetniški ravni, kot je dandanes. Delno to drži, v kolikor je moral umetniška mimika nadomestiti vse ono, kar danes z vso udobnostjo opravijo beseda, zvok in glasba. Vendar pa velja ta trditev le do neke mere. Zanikati prednosti, ki jo nudi zvok, pa čeprav tu in tam na škodo kakovosti oz. umetnosti, bi bilo nesmiselno. Oglejmo si za danes, kateri so povsem tehnični problemi in postopki zvoka pri snemanju filma.

Ko je film že dokončno posnet, sedejo igralci v posebno kabinu. Pred seboj imajo tekst, hkrati pa se pred njihovimi očmi na platnu predvaja film, ki je do tega trenutka še nem. Vsak igralec natančno gleda gibe lastnih ustnic na platnu in skuša čim bolj skladno izgovarjati odgovarjajoče besede. Besedilo posnema poseben »besedni trak«. Da je to delo precej težavno in da zahteva mnogo natančnosti in potrpljenja, si lahko predstavljamo. Praktično torej igralec samega sebe duplira. Mnogokrat pa tega ali onega igralca, ki nima lepega glasu ali pa je preneroden, duplira eden izmed izvežbanega osebja, ki opravlja to delo pri »prevajanju« tujih filmov.

Ko je po mnogih ponavljanjih in popravljanjih celotni filmski dialog posnet na ločenem, že omenjenem »besednem traku«, pridejo na vrsto zvočni učinki. Postopek je približno isti, le da navadno ne zahteva toliko truda kot govorjeni del filma. Važno pa je, da se slika in zvok časovno zelo natančno ujemata. Kako bi sicer izgledalo, ko bi igralec na platnu treščil kozarec ob tla, pa bi se slišalo steklene črepinje šele v trenutku, ko bi igralec na primer že sprožil samokres! Ko so vsi zvočni učinki posneti, se dobljeni »zvočni trak« shrani in na vrsto pride glasba.

O umetniškem poslanstvu in psiholoških učinkih glasbe bomo govorili kdaj drugič. Danes nas zanima le tehnična izvedba. Dasi glasbe na splošno ne smemo šteti med zvočne učinke kot take, temveč je v resnici bolj komentar razpoloženja in psihološkega stanja junaka ali scene, je vendar postopek snemanja v bistvu isti kot pri govornem in zvočnem delu. Stvar gre takole: ko je režiser film dokončno porezal in določil oz. izmeril natančno trajanje posameznih scen, se obrne na skladatelja. Naroči mu na primer, naj skomponira motiv, ki traja natančno tri minute in pol, motiv, ki naj spremlja npr. počasno jezdenje skozi gozd v poletnem jutru. Skladatelj skuša čim natančneje ustreči režiserju. Tedaj se prične snemanje tretjega, »glasbenega traku«. Prva scena, ki zahteva glasbo: omenjeno jezdenje, ki traja na platnu natančno tri minute in pol. Orkester sedi v dvorani, na platnu se začne odvijati film. Na dano znamenje začne orkester igrati in posebni mikrofoni to posnamejo na trak. Seveda se skoraj redno dogaja, da konča glasba npr. trinajst sekund pred koncem scene na platnu ali se pa zavleče preko nje. Dirigent mora v takem primeru tempo igranja pospešiti odnosno zavreti. To utrudljivo delo se ponavlja toliko časa, dokler se končno slika in glasba časovno popolnoma ujemata. Isti postopek velja za vsak glasbeni akord, podlago ali prehod kjerkoli v filmu. Končno pa je tudi »glasbeni trak« dokončan. Tako imajo tehniki poleg filma kot takega tudi tri povsem ločene trakove, na katerih so »kondenzirani« dialogi, zvoki in glasba. Vse tri trakove spojijo sedaj v enega samega na ta način, da jih predvajajo hkrati in sproti posnamejo na en edini trak. Tega pa kasneje s posebnim postopkom vdelaajo na sam film, in sicer ob robu.

KULTURNI KOLEDAR

Slovenska povest prevedena v 24 jezikov

3. februarja 1757 se je rodil v Šiški pri Ljubljani Valentin Vodnik.

8. februarja 1849 je v Kranju umrl France Prešeren.

9. februarja 1871 je bil v Doslovičah na Gorenjskem rojen pisatelj Fran Sal. Finžgar.

10. februarja 1947 je bila v Parizu podpisana mirovna pogodba, ki je zaključila drugo svetovno vojno.

11. februarja 1929 je bil podpisan med Italijo in Vatikanom Lateranski pakt, ki je poravnal spor med Italijo in Cerkvijo. S tem paktom je bila pravno ustanovljena Vatikanska država.

3. februarja 1809 se je rodil v Hamburgu skladatelj Ludvik Mendelssohn.

7. februarja 1878 je umrl papež Pij IX, ki je vodil Cerkev 32 let.

7. februarja 1809 se je rodil koroški narodni buditelj Matija Majer-Ziljski.

8. februarja 1828 se je rodil v mestu Nantes v Franciji pisatelj Jules Verne.

10. februarja 1468 je umrl v Mainzu iznajditelj tiska Janez Guttenberg.

14. februarja 1779 je umrl na Tahitih angleški raziskovalec James Cook, ki je raziskal Tihi ocean, Hawajsko otočje, obalo Severne Amerike in Avstralijo.

15. februarja 1564 se je rodil v Pizi Galileo Galilei. Posvetil se je medicini, filozofiji in matematiki.

15. februarja je bil umorjen Matija Gubec, vodja kmečkih uporov.

16. februarja 1907 je umrl v Bologni italijanski pesnik Giosuè Carducci.

18. februarja 1546 je umrl v Eislebenu reformator Martin Luter.

Istega dne leta 1745 se je rodil na Poljskem svetovnoznan zvezdoslovec Nikolaj Kopernik.

23. februarja 1685 se je rodil v Halle skladatelj Jurij Friderik Haendel.

26. februarja 1815 se je na otoku Elba tajno vkrcal cesar Napoleon in nastopil zmagojavno pot proti domovini Franciji. A zavladal ji je le za sto dni.

26. februarja 1802 se je rodil francoski romanopisec Viktor Hugo.

26. februarja 1955 je umrl v Londonu iznajditelj penicilina Aleksander Fleming.

1. marca 1810 se je rodil na Poljskem glasbenik Friderik Chopin.

7. marca 1785 se je rodil v Milanu pisatelj Aleksander Manzoni.

2. marca 1876 je bil rojen v Rimu sedanji papež Pacelli Evgen.

2. marca 1939 je bil izvoljen za papeža Pij XII.

4. marca 1844 je bil rojen slovenski pisatelj Josip Jurčič.

6. marca 1836 je bil rojen pesnik in pisatelj Josip Stritar.

14. marca 1868 je bil rojen Maksim Gorki.

Vsak naš student pozna Jurčičevo povest o Juriju Kozjaku. V marsikaterem slovenskem domu so jo brali na glas. A kdo bi si mislil, da bo ta drobna knjižica našla tako dolgo pot v svet in da jo bo toliko narodov prebiralo v svojem jeziku.

Pot preko meje je utrl povesti dr. *Ferdinand Kolednik*. On sam jo je prevedel v francoščino in to v tako lep in čist jezik, da je dobil prevod nagrado francoske akademije. Dr. Kolednik pa pozna še vrsto tujih jezikov in tako je sam prevedel povest še v hrvaščino, v italijanščino, v angleščino in nemščino (vsi ti prevodi so izšli že v knjigi), v srbsčini in latinščini pa čakata natisa. Leta 1953. je izšel prevod v kitajščini, zdaj je v tisku prevod v španščini, 1956. pa je izšel prevod v grščini.

Toda več prevodov je izšlo v tisku kot podlistek v raznih časopisih. L. 1954 je izhajal v Sev. Ameriki litvanski prevod. Zdaj izhaja hrvatski prevod v gradiščanskem narečju v Avstriji. V Vietnamu je izhajal v podlistkih časopisa Duon Song.

Kakor poroča dr. Kolednik sam, ima poleg že omenjenih, a še ne iziš-

lih v tisku, še naslednje rokopisne prevode v roki: poljskega, češkega, holandskega, madžarskega, portugalskega, abesinskega, slovaškega in armenškega. Torej še 8 novih, toda še v rokopisu. Obljubljene pa ima še naslednje: turškega, bolgarskega, romunskega, arabskega in sirijskega. »Pa tudi na Magadaskarju se ga že vesele«, pravi v pismu.

Končni pregled prevodov Jurija Kozjaka v tuje jezike bi bil torej: na njegovem prevajanju je zainteresiranih najmanj 24 različnih narodnosti.

Naša skromna povest izpred 95. let je torej postala svetovna. Izdajam so napisali uvode odlični ljudje dotičnega naroda. Krog naše male domovine se širi.

Dr. Kolednik nam je pred kratkim poslal nekaj izvodov Jurija Kozjaka v italijanščini. Mnoge bo gotovo zanimalo, kako je slišati povest v italijanskem jeziku. Knjiga stane 300 lir in jo lahko naročite v upravi »Mladike«.

Hvaležni smo dr. Koledniku, da je s Kozjakom ponesel ime našega naroda v veliki svet.

Jože Peterlin

L. SALVINI: NOVELE

Znani italijanski slavist Luigi Salvini, ki je prevajal tudi iz slovenske literature in iz romunščine, je tudi sam pisal novele, kar je bilo doslej bolj malo znano. Nedavno pa je izšla in sicer že po njegovi smrti pri založbi Marzocco v Firencah zbirka njegovih novel pod naslovom »Una tenda in riva al Pò«. Novele se dogajajo v nižini ob reki Pad, kjer so ljudje v večnem boju z vetrom, vodami in poplavami. Kritika je pohvalila novele, češ da so živahno in sveže napisane in da jih je prijetno brati. Bralcu pa dajo tudi misliti. V dobro štejejo Salvinijevimi novelami tudi dobro tehniko pripovedovanja, jasni slog in nepregrob realizem.

GLAS PROTI ABSTRAKTNI UMETNOSTI

Poslanec Bruno Castellarin je predložil v parlamentu predsedniku ministrskega sveta in ministru za prosveto pismeno vprašanje glede umetnikov abstraktistov, ki bodo zastopali Italijo na letošnji beneški Biennali. »Rad bi vedel«, sprašuje poslanec »če imate za resno in dostojno akcijo beneške Biennale, ki je izbrala skoro samo pristaše abstraktne struje, da bodo zastopali italijansko umetnost. S tem je ravnateljstvo Biennale pokazalo popolno pomanjkanje estetskega okusa in filozofske priprave in to do take mere, da je dovolilo razstavljati na častnih mestih raznim raz-

stavljalcem cunj, lukenj, točk in zvarjenih palic, medtem ko so izključili z razstave prave in odlične slikarje, ki ljubijo slikanje in cenijo likovne vrednote.«

Poslanec želi vedeti, če je vlada še pripravljena trošiti denar italijanskih davkoplačevalcev za to smešno in staro abstraktno šolo, ki se ohranja pri življenju zaradi snobizma ozkih krogov ljudi in ki je popolnoma tuja miselnosti normalnih ljudi, kot se je izrazil.

LEKSIKON KNJIŽEVNOSTI

Pri londonski založbi Dent je izšel pomemben leksikon angleške in ameriške književnosti, ki prinaša na 750. straneh kratke biografije dva tisoč 300 pisateljev z omembo njihovih del. Izbor obsega vse znane osebnosti, od najstarejših znanih zgodovinarjev Gildasa, Adamnana in Bedea iz 6. in 7. stoletja, pa do pisateljev našega časa, Eliota, Graham Greena, Hemingwaya, Faulknerja in drugih.

ČUHOTSKA KNJIŽEVNOST

Sovjetska založba Goslitizdat je izdala v ruskem prevodu roman čuhotskega pisatelja Šundika z naslovom »Bistronogi jelen« (Čuhoti ali Čukci so ljudstvo, ki živi v skrajnem severovzhodnem delu Sibirije in na severnem delu Kamčatke. Doslej je bilo malo znano, da imajo tudi svojo literaturo.

V romanu »Bistronogi jelen« pripoveduje pisatelj Šundik o življenju čuhotskega ljudstva med zadnjo vojno.

„Tam, kjer murke cveto...“

je pesem, ki jo ima Slavko Avsenik med svojimi najraje

Ze dolgo sem si želel, da bi spoznal očeta prijetnih pesmi, ki jim je bilo usojeno, da jih bo žvižgalo in prepevalo na tisoče in tisoče ljudi. Pred kratkim se mi je ta želja izpolnila. S skladateljem Slavkom Avsenikom sva se takole pomenila.

Kvintet bratov Avsenik

Gospod Avsenik, ali bi lahko opisali kratko zgodovino Vašega kvinteta?

S prvimi vajami smo začeli aprila leta 1954. Nekaj časa smo bili štirje, kasneje pa se nam je pridružil še peti, in sicer kitarist. Se pred kvartetom smo imeli tercet, začel pa sem kot solist.

Kje ste do danes vse nastopili?

Predvsem po vsej Sloveniji in Jugoslaviji, kmalu pa tudi v drugih državah.

Ali lahko poveste natančneje, kje ste nastopili v tujini?

Igrali smo v raznih mestih Avstrije, Nemčije, Francije, Italije in Posarja.

Kaj pa televizija?

Nastopili smo tudi na televiziji, in sicer v Strasbourgu, Münchenu, na Dunaju in v Ljubljani.

Brez dvoma so Vas tudi v tujini navdušeno sprejeli, kajne?

Res. Na Tirolskem smo na primer nekoč igrali za ples, pa so celi dve uri ljudje samo sedeli in poslušali.

Imate še druge lepe spomine z Vaših gostovanj?

Takih spominov je precej. Posebno rad se spominjam prisrčnega sprejema, ki smo ga bili deležni v koroški vasi Reka. Fantje so namreč ob našem prihodu začeli streljati z možnarji.

Doma imam nekaj plošč z Vašimi skladbami. Ali s snemanjem nadaljujete?

Da. Naš kvintet ima dveletno pogodbo z nemško tvrdko »Telefunken«.

Ali piše besedila za Vaše skladbe samo dr. Ferry Souvan?

Vsa besedila v slovenščini so njegova. Piše izključno za nas.

Rekli ste: vsa besedila v slovenščini. Torej se pojejo Vaše skladbe tudi v kakem drugem jeziku?

Da, in sicer v nemščini. Za nemško publiko je nekaj pesmi prepesnil Fred Rauch. Najnovejše gramofonske plošče so že posnete v dveh izdajah, z nemškim in slovenskim besedilom.

Čas je, da spregovorimo končno o najvažnejšem: o Vaših skladbah, o tej posrečeni sintezi folklorne in osebnega ustvarjalnega genija. Gospod Avsenik, koliko ste jih že zložili?

Do sedaj približno osemdeset.

Visoko število! In katera od teh je imela največji uspeh? V Sloveniji je danes najpopularnejša »Rezka«.

Katera je pa Vam najbolj pri srcu?

»Tam, kjer murke cvetó«.

Imate za to preferenco kake posebne razloge?

Pesem govori o dolini Dragi, kjer leži moj rojstni kraj Begunje. Želel sem pokloniti domači vasi majhno glasbeno darilo.

Zdaj pa še stereotipno vprašanje, ki se ponavlja pri vseh intervjujih: kakšni so Vaši načrti?

Trenutno imamo kakih dvajset ponudb za gostovanja, zlasti po Tirolskem. Vabi nas pa tudi »Slovenia Radio« iz Clevelanda v ZDA. V ostalem pa nimam posebnih načrtov. Pač nadaljevati.

Pozanimal sem se še za to in ono podrobnost, končno pa sva se poslovila. Rad bi izrecno povedal to, kar iz mrtvih črk nujno ne more biti razvidno: govoriti s Slavkom Avsenikom se pravi, govoriti z izredno simpatičnim človekom. Kar pa ostane človeku še posebej v spominu, je mehkoča v njegovih očeh. To mi bo lahko potrdil vsakdo, ki ga pozna.

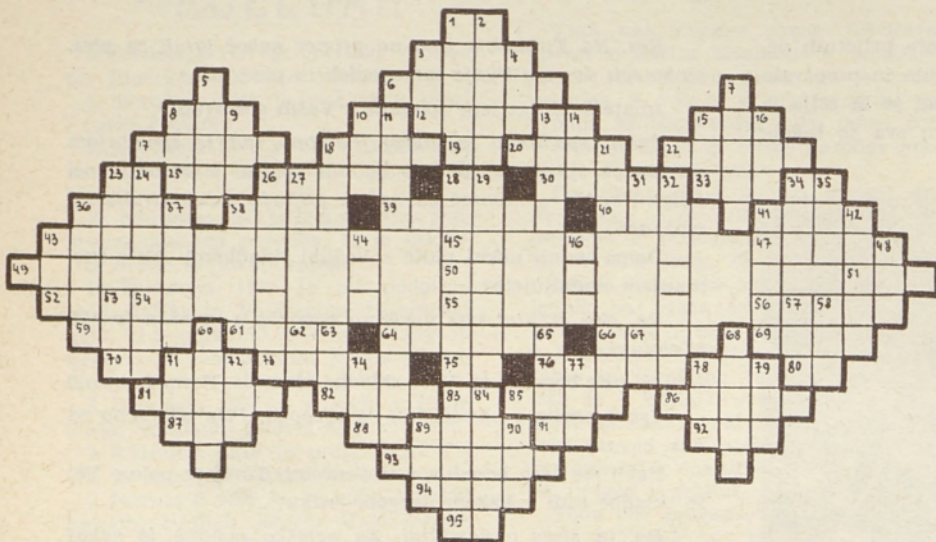
Mislím, da teh vrstíc ne morem zaključiti primerneje kot tako, da se priljubljenemu skladatelju — in seveda tudi ostalim štirim fantom Avsenikovega kvinteta — zahvalim za nepregledno vrsto veselih pesmi, ki so polagoma postale last nas vseh. Zahvaljujem se v imenu vseh, ki se nam vselej že ob prvih taktih katerekoli njegove skladbe veselo zaleskečejo oči in si rečemo: »Aha! Avsenik!«

SASA MARTELANC

ZA KRATEK ČAS

KRIŽANKA

(45 točk)

Vodoravno: 1. prislov časa; 3. vrh v Karavankah; 6. zbijati šale; 8. primitivno orožje; 10. kazalni zaimsek; 12. kraj Trubarjevega službovanja; 13. 3 in 7. črka pod 28 navp.; 15. je sladek; 17. grški epik; 19. pritrdilnica; 20. prižigamo na predvečer; 22. rimski zgodovinar; 23. pov. zaimsek; 25. zdravilo; 26. znani po skoposti; 28. dva enaka soglasnika; 30. Sienkiewicz roman; 33. molčeč; 34. avtomob. kratica za Como; 36. kadar je noč; 38. kazen; 39. neresen (ž. sp.); 40. vrhnja plast zidu; 41. judovski prerok; 43. leposlovna vrsta; 45. pov. zaimsek; 47. spor; 49. svatovanje; 50. osebni zaimsek; 51. trpežno blago; 52. kot, kakor, lat.; 55. osebni zaimsek; 56. stara Grčija; 59. žensko ime; 61. sličn; 64. čistim dimnik; 66. povezava; 69. stara mera; 70. egiptovsko božanstvo; 71. ustanovitelj Rima; 73. teži; 75. vprašalna členica; 76. velik vihar; 78. vriska; 80. prva nota; 81. kraj ob Soči; 82. morala; 83. osebni zaimsek; 85. čaranje; 86. rimska Ljubljana; 87. kulturni klub v Trstu; 88. števnik; 89. kar je v napoto; 91. predlog; 92. števnik; 93. spor; 94. spremenjena voda; 95. staroslovanska pijača.

Navpično: 1. je na hrastu; 2. del leposlovja; 3. klica; 4. oče; 5. londonski časopis; 7. kraj »Lepe Vide«; 8. primitivno orožje; 9. odmev; 10. prijatelj tuje lastnine; 11. leposlovna vrsta; 13. kmečko orodje (dv.); 14. moško ime; 15. bajeslovje; 16. dihanje; 18. nespamet; 21. števnik; 23. oblika gl. biti; 24. Koroška svetnica; 26. predmestje Trsta; 27. veznik; 28. kraški pesnik; 29. napotiti se; 31. nemška znamka avtomobila; 32. cvetni obod; 34. obesek; 35. osebni zaimsek; 36. radioaktivna prvina; 37. žensko ime; 41. slovenski sli-

kar; 42. samostojen spev; 43. spada v rod mačk; 44. Prešernov prijatelj; 46. slavnostna pesem; 48. predujem; 53. ruski vladar; 54. reka v Bosni; 57. hoja; 58. medmet; 60. slovenski lirik; 62. dva enaka samoglasnika; 63. gora pri Kobaridu; 64. država v Arabiji; 65. težko spanje (tož.); 66. glej 87. vod.; 67. predlog; 68. sveta podoba; 71. abesinski knez; 72. se šopiri v žitu; 74. razdobje (mn.); 77. sorodstvo; 78. razume; 79. žensko ime; 83. priprava za ometanje; 84. država pod Himalajo; 89. tesnoba; 90. značilna oblika.

POSETNIČI

Milko Čekad

NARIN

Kaj je ta oseba? (15 točk).

Viko Slede

S. A.

KAMNIK

Kaj je ta dijak? (15 točk).

RAČUN

$$1050a + 501k + a = X$$

Kako bi Rimljani rešili to enačbo? (10. točk)

ODGOVORI NA VPRAŠANJA

(15 točk)

1. Ali je v svinčniku svinec?
2. Koliko je muz?
3. Katera barva predstavlja zvestobo, ljubezen, upanje in ljubosumnost?
4. Na kateri strani je vranca?
5. Kakšne barve je bila kapa Jakobincev?
6. Kakšne pisave so se posluževali Babilonci, Asirci in Perzijci?
7. Kako pravimo mohamedanskim menihom?
8. Kdo je ustvaril lik Sherlocka Holmesa?
9. Kako se je imenovala devica Orleanska?
10. Koliko časa traja pomlad?
11. Ali je povečevalno steklo konveksno, ali konkavno?
12. Katero nemško mesto je zaradi svojih jeklenih izdelkov svetovno znano?
13. Kako se imenuje v knjigovodstvu razlika med dati in imeti?
14. Kdo je znal s svojo pesmijo začarati divje živali, skale in drevesa?
15. Proti komu se je borila v Rusiji bela armada?
16. Kako je bilo ime slugi Don Quichotteja?
17. Kako imenujemo s tujko »prepis«?
18. Kdo je bil Jožef Lanner?
19. Kdo je rekel: vedi, vidi, vici?
20. Kako je bilo ime prvorojencu Adamu in Eve?

REŠUJTE

križanke, uganke in zanjke! Bistrili boste s tem svoj razum in v prijetno razvedrilo Vam bo to delo.

Vsaki križanki in uganke smo določili točke. Tako bo zdaj vse leto. Tisti, ki bo dosegel največ točk, dobi nagrado. Razen tega pa bo prejel pomembnejšo nagrado na koncu letnika tisti, ki bo dosegel največ točk v vseh številkih »Mladike« skupaj. Na koncu leta bomo tedaj sešteli Vaše odgovore, oziroma Vaše točke, ki ste jih dosegli v vsaki številki. Tisti, ki bo imel na koncu največ točk, bo priznan kot prvi uganekar Mladike in bo zato dobil nagrado.

Za vsako številko je treba poslati rešitev do 1. naslednjega meseca.

REŠITVE KRIŽANKA V ZADNJI ŠTEVILKI

Prejeli smo 12 rešitev, a med njimi sta pravilno odgovorila le dva in sicer Elza Koželj iz Sosljana in Matija Beličič z Opčin. Oba prejmeta knjižno nagrado.

(Nadaljevanje z 2. strani platnic)

Spet bodo prišli in spet naj kupim. Ne morem več. Prihranke več let sem porabila, misliti moram na starost. In vendar se ne bi rada zamerila. Tam pa ne vedo, kako težko je tu živeti in kako trdo je treba delati, da Trst ni Amerika. Kaj naj naredim?

N. L.

Niste edini, ki ne zmorete več. Zato so prišli mnogi že do sklepa, naredili so se trde in so pokazali in povedali, da v Trstu ne kopljemo denarja. Zamera gori ali do! Najprej morate živeti Vi sami. Ljudem, ki so po dolgih letih mogli priti spet čez mejo, ne zamerimo. Morda ne vedo in niso poučeni. Pa včasih so tudi brez sramu. Zato bo edino pametno, da pokažete, da ne morete, oziroma, koliko morete. In samo toliko dajte, kolikor morete. Izrabljati pa se ne dajte, posebno še, ker Vas spet ne bodo poznali čez nekaj časa kot Vas do zdaj niso.

UMETNO SONCE

Rad bi vedel, ali se vam zdi za bodočnost važnejši 4. oktober 1957 ali 24. januar 1958, to je dan spustitve prvega umetnega satelita ali naznanitev odkritja umetnega sonca. Ali se vam ne zdi, da pomenita oba datuma nekaj velikega v zgodovini človeštva. A ne vem, kaj je pomebnjše.

V. Kokošar

Upam, da ne pričakujete od Mladike kakih prerokovanj. Tudi menda ne mislite, da se bomo odločili za te ali druge znanstvenike zato, ker so zahodnjaki ali vzhodnjaki. Gotovo je le to, da živimo na prehodu dveh dob in da smo deležni popolnoma nove civilizacije, ki raste iz naglih in nepredvidenih odkritij. Obe odkritji sta izrednega pomena. Sateliti krožijo, poglobimo pa se malo bolj v umetno sonce.

Naša zemlja nosi v sebi le omejeno zalogo dosedanjega kuriva, premog in petrolej bi se izčrpala v enem stoletju, uran in torij v dveh ali treh stoletjih, deuterija (potreben plin za umetno sonce) pa bi bilo za milijardo let.

Poiskusi na tem področju so se začeli pred osmimi leti. Ko je vojaško atomsko podjetje v ZDA pripravilo vodikovo bombo, so začeli znanstveniki misliti na možnost, da bi uporabili to silo v miroljubne namene; zadržati nasilen proces plina in nenadno eksplozijo ter doseči njegovo postopno izpraznitev. V Angliji so dosegli tako 5 milijonov stopinj, v Ameriki 6 milijonov, v SZ beležijo do sedaj še skromne uspehe. Premagane so prve težave, a pot je še dolga. V načrtu je, da bi v enem letu dosegli temperaturo, ki je v središču sonca — okrog 15 milijonov stopinj.

Dosedanjo temperaturo so dosegli le za nekaj sekund. Da pa vzdrži več časa, je treba doseči temperaturo 50 milijonov stopinj. To pa ni še dovolj, ker zaostuje ta temperatu-

ra le za poiskuse v laboratoriju. Za prvo termonuklearno centralo pa je potrebno od 200 do 300 milijonov stopinj. Angleški znanstveniki računajo, da bi to dosegli v 15 ali 20 letih.

Energijo za to »umetno sonce« bi črpali iz vode. Čudovito! Voda bo postala ogenj.

Iz 20 litrov vode bi se na primer dobilo 20 gramov deuterija, kar odgovarja desetim tonam premoga. Drug praktičen primer: Voda, ki je v radiatoriju motorja avtomobila, bi nam dala 200 milligramov deuterija in to bi zadostovalo za 50.000 km. Novi vir energije je tako praktično neizčrpen.

Kakšna velikanska in važna pridobitev za človeštvo! Velik prispevek k človeškemu blagostanju. Ta pridobitev se nam zdi važnejša in koristnejša za naše praktično življenje.

V tem smislu bi bil 24. januar 1958 važnejši in pomembnejši kot pa 4. oktober 1957.

MLADI FILATELIST

Sem 12-letni dijak. Pri svojih šolcih sem videl zbirke znamk in polagoma sem se še sam navdušil za filatelijo. Ker pa sem s svojo zbirko še na začetku, bi rad nekaj koristnih nasvetov.

Urednik, ki sam ni filatelista, me je pooblastil, da Vam odgovorim.

Pravite, da ste šele na začetku. Vaša prva skrb je zato seveda posvečena čim večjemu številu znamk. Dobro pa je, da začnete že takoj. Tudi s sistematičnim zbiranjem. V ta namen je za filatelista, ki se misli resno posvetiti temu svojevrstnemu veseljju, neobhodno potreben katalog. Seveda je to nekoliko druga stvar, a za prvo silo si lahko nabavi tudi kako starejšo izdajo, ki bo sicer brez zadnjih novosti, bo pa mnogo cenejša in bo prav tako dobro služila svojemu cilju.

Ze takoj v začetku pa se moreva, dragi filatelista, sporazumeti o temeljni stvari: filatelistična zbiralna strast je ena stvar, trgovanje z znamkami pa nekaj povsem drugega. Pravi filatelisti vidijo v svojih zbirkah predvsem s trudom in počasi nabrano popolnost in šele nato tudi morebitno materialno vrednost zbirke. Sam sem bil vedno neskončno bolj vesel navadne znamke, ki mi je že dolgo manjkala do izpopolnitve serije, kot pa desetkrat vrednejše znamke, ki mi jo je kdo kar mimogrede podaril.

Pa še nekaj drugega je. Poznam filatelista, ki ima na deset tisoče znam, pa ni kupil niti ene same. Spet drugega poznam, katerega zbirka je popolnoma nova, vsa kupljena po filatelističnih trgovinah. Ta slednji se mi zdi kot človek, ki ni nikakor potoval in pozna svet le iz pripovedovanja. Večina filatelista je nekako na sredi med obema. Ni pa nobenega dvoma, da je po podstrešjih, predalih, pri starih sorodnikih in z zamenjavami nabrana zbirka v največje zadoščene in ponos lastniku. Tako zbiranje nudi tudi največ presenečenja in razburljivega veselja.

Literarni pogovori

Vanja. Se enkrat sem bral Vaše pesmi. Po motivih, ki jih najdete, po občutju, ki ga izražate, Vaše doživetje, vse priča, da je v Vas pesnik. Le oblikovno niso pesmi še čiste. Zelo lepo misel včasih še nepesniško izrazite. Škoda bi bilo, če bi ne našli lepega oblikovnega izraza. Svetujem Vam, berite moderne pesmi, berite Balantiča v slovenščini in pesmi, ki so izšle zadnja leta. Berite tudi pesmi v drugih jezikih. In pišite še! Morda bi enkrat analizirala Vaše pesmi v prijateljskem razgovoru, ki je mogoče povedati več kot napisati.

Mirjam, pošljite še nove pesmi!

Miloš, Vaša proza je pripravljena kot je bila na literarnem večeru. A v tej številki je zmanjkalo prostora. Morda imate še kaj napisanega. Nekaj Vašega sem zadnji čas nekje bral — in je bilo boljše kot pošiljka za Mladiko. Če je med tem nastalo v Vaši delavnici kaj boljšega, pošljite!

Zemlja, pride na vrsto. Zadnja pesem je prispela prepozno.

M. M. Hvala za pošiljko! Če bo pred izidom marčne številke nastalo kaj novega, kaj pomladnega, pošljite!

Sergej L. Vaša proza je dober opis pustnih veselic, a to še ni literatura. Manjka nekaj, kar bi ogrelo in prevzelo bralca. Ali ste prebrali sami še enkrat to, kar ste napisali? To morate vedno in to nekaj dni potem, ko ste stvar napisali. Tedaj boste bolj kritični do sebe. Skratka, to ni še zrelo za tisk, kar ste poslali.

Obupanec, ki se ni podpisal, z obupno zgodbo. Glavni junak naredi samomor in vsega je konec. A da pride do samomora, ni nikakor utemljeno. Zato, ker ga je zapustilo dekle? To je pa le malo prehudo. Kaj bi bilo, če bi se vsi ustrelili, takoj ko nas dekletke grdo pogleda ali pa nas sploh ne pogleda. Saj bi bile ceste polne mrličev. Pogum, pogum, dragi prijatelj! Z vero v življenje in z upanjem, da za vsakim deževnim dnevom posije sonce, pišite in živite. Življenje je kljub vsemu lepo! Čakam od Vas vesele novele.

Marija: Kakor hitro ste napisali, da se ne smem dotakniti niti vejice in da ne smem spremeniti niti besedice, sem postal skeptičen. Pesem je v resnici težko korigirati in problematično. A vseeno sem jo prebral. Videl sem, da je potrebna temeljite »pile« kot temu pravimo. Vzemite jo tedaj sami v roke in jo prenovite, potem pa pošljite. Mnogo bolj sem vesel prispevka, ki je lep in zrel, da gre lahko takoj v tiskarno.

Jože Peterlin

Za dobro voljo

Stari Tonč je ležal na smrtni postelji. Poklical je k sebi ženo in ji prebral oporoko: »Zlato uro daj Jožku.« — »Kaj pa je treba Jožku zlate ure. Če ne bi zapil svoje srebrne, bi jo še imel! Uro daj Jakobu.« — »No pa jo daj njemu! Prstan z draguljem daj Karlu.« — »Kaj pa bo ta pohajač s prstanom, takoj ga bo zapil. Daj ga rajši Micki.« — »No pa daj njej, toda mojo novo obleko naj nosi Janez.« In žena mu je spet ugovarjala češ, saj on jo že ima, naj bi jo dobil Miha. Zdaj pa je bilo staremu Tonču že preveč. »Preklemana reč!« je zakričal. »Ali umiram jaz ali umiraš ti?«

***

Neki kmet je šel v mesto. Peljal se je s tramvajem. Ko se mu je zazdelo, da je prišel na pravi kraj, je izstopil, a smola je hotela, da je stopil na krilo neke dame. Ona se obrne in mu zabrusi v obraz »Kmečki vol!« — On pa se ji tako oprusti: »Oprostite, nisem vedel, da imajo mestne dame tako dolge repe!«

***

Železniški sprevodnik vpraša tolminskega kmeta: »Ali je res, da se Tolminec odpre pamet šele pri 40. letih?« Tolminec: »Prav res je!« Železničar: »No, kako pa to spoznate?« Tolminec: »V možganih nekaj, zaškrika, trrrk tak! Kdor to presliši, mu ni pomoči.« Železničar: »Pa kaj se zgodi s takim?« Tolminec: »Tak postane železničar.«

***

Gledališki ravnatelj Peter je najel prvega tenorista Petelina po imenu. Že pri prvi predstavi ga je polomil, drugič je bilo še slabše, tretjič je bila dvorana prazna. Kritik je napisal sledečo oceno: »Glede večerajšnje predstave se strinjamo s tem, kar pravi evangelist Luka v 22. poglavju. »In ko je Petelin tretjič zapel, je šel Peter ven in se bridko zjokal.«

***

Ko se je nek velik pesnik bližal smrti, so ga prosili, naj napravi oporoko. Ko so po njegovi smrti odprli oporoko, so brali: »Mnogo sem dolžan, a nimam nič; ostalo pa zapuščam ubožcem.«

***

Gospod kupi časopis in hoče plačati, pa nima drobiža, zato mu prodajalka pravi: »Boste pa jutri plačali.« »In če ponoči umrem?« se pošali gospod.

»Oh, ne bo take škode, ne.«

***

»Prosim vas, imate vžigalice?«

»Čemu vam bodo?« — »Da si prižgem cigareto, če mi jo daste.«

***

Jaka vpraša Janeza, ki je prišel z ženitovanja: »Kako je bilo?« — »Če bi bila juha tako topla kot vino in vino tako staro kot kokoš in kokoš tako debela kot nevesta, potem bi lahko rekel, da je bilo lepo.«

ANTON KOREN

nasl.

- **BOGATA ZALOGA STEKLA**
- **PORCELANA IN KUHINJSKE**
- **POSODE**

GORICA

Via Carducci 4
Corso Italia 10

Košič Benedikt

Obiščite čevljarno

Gorica, Ul. Raštel 1

S. Jazbar

Gradbeni in mizarski les,
skladišče vezanih plošč,
furnirja in mizarskega kleja

•
T R S T

Ulica Cologna 13 - Tel.: 41-643